

**Hallituksen esitys Eduskunnalle turvaamistointa koskevan
lainsäädännön uudistamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyuudistuksen yhteydessä on tarkoitus siirtää tuomitsemistoimintaan rinnastettavat ulosotonhaltijan tehtävät yleisille alioikeuksille. Sellaisia tehtäviä ovat muun muassa lainhaku, hallinnan ja rikkoutuneen olosuhteen palauttaminen, häätö sekä turvaamistoimet. Tässä esityksessä ehdotetaan turvaamistoimesta päättämis-

tä koskevat säännökset uudistettaviksi ja otettaviksi oikeudenkäymiskaaren 7 lukuun sekä ulosottolain 7 lukua uudistettavaksi siten, että siihen jää turvaamistoimen täytäntöönpanoa koskevat säännökset.

Uudistus on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisen kanssa.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	4.3. Ehdotus hallituksen esitykseksi	9
1. Tavoitteet	3	4.4. Korkeimman oikeuden lausunto	10
2. Nykyinen tilanne ja sen epäkohdat	3	5. Ehdotuksen pääpiirteet	10
2.1. Turvaamismenettelyn historiallinen kehitys	3	6. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	12
2.2. Voimassa oleva lainsäädäntö	4	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	12
2.2.1. Yleistä	4	1. Lakiehdotusten perustelut	12
2.2.2. Turvaamistoimilajit	4	1.1. Oikeudenkäymiskaari	12
2.2.3. Turvaamistoimesta ja sen peruuttamisesta päättäminen	5	1.2. Ulosottolaki	21
2.2.4. Turvaamistoimen ja sen täytäntöönpanon edellytykset	6	1.3. Laki verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta	29
2.2.5. Turvaamistoimen peräytyminen	6	2. Voimaantulo	29
2.2.6. Pakkokeinolaissa säännelty turvaamistoimet	6	LAKITEKSTIT	30
2.3. Turvaamistoimien lukumäärät	7	1. Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta	30
3. Oikeusvertailusta	7	2. Laki ulosottolain muuttamisesta	32
4. Asian valmistelu	9	3. Laki verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetun lain muuttamisesta	35
4.1. Aikaisemmat uudistusehdotukset	9		
4.2. Esityksen valmisteleva alioikeusuudistustyöryhmässä	9		

YLEISPERUSTELUT

1. Tavoitteet

Ulosottolain uudistamisen yhteydessä on tarkoitus lakkauttaa ulosotonhaltijat ja siirtää niiden tehtävät, tehtävien laadusta riippuen, yleisille tuomioistuimille, ulosottomiehille tai muille viranomaisille. Tuomioistuimelle siirrettäviksi tulisivat sellaiset tehtävät, jotka ovat tuomitsemistoimintaan rinnastettavia. Sellaisia menettelyjä ovat lainhaku, hallinnan ja rikkoutuneen olosuhteen palauttaminen ja häätö. Nii- tä vastaavat säännökset sisältyvät erikseen muutettavaksi ehdotettuun oikeudenkäymiskaaren 5 lukuun. Tässä esityksessä ehdotetaan ulosottolain 7 luvun turvaamistoimesta päättämistä koskevat säännökset uudistettaviksi ja otettaviksi oikeudenkäymiskaaren 7 lukuun.

Turvaamistoimimenettelyn voidaan katsoa sisältävän kaksi vaihetta: turvaamistoimesta päättämisen ja turvaamistointa koskevan päätöksen täytäntöönpanon. Historiallisista syistä johtuu, että turvaamistoimesta päättäminen on ulosottoviranomaisten tehtävänä. Oikeusvertailu osoittaa, että yleensä kaikissa niissä valtioissa, joilla on meidän oikeusjärjestelmämme verrattavissa oleva järjestelmä, turvaamistoimesta päättämisen katsotaan olevan tuomioistuimen tehtävä ja itse menettelyn kuuluvan lähinnä riita-asioiden summaarisen menettelyn piiriin.

Myös meillä on tärkeää siirtää turvaamistoimesta päättäminen tuomioistuimen tehtäväksi. Samalla säännöksiin on tehtävä eräitä tarkennuksia ja selvennyksiä. Lisäksi meilläkin on syytä ottaa käyttöön muissa valtioissa yleisesti tunnettu muutakin kuin rahasaamista tai paremman oikeuden turvaamista koskeva yleinen turvaamissäännös.

Turvaamistoimen täytäntöönpanoa koskevat säännökset jäisivät edelleen ajanmukaistettuina ulosottolain 7 lukuun.

2. Nykyinen tilanne ja sen epäkohdat

2.1. Turvaamismenettelyn historiallinen kehitys

Ulosottolain 7 luvun säännökset ovat pääosiltaan siinä muodossa kuin ne olivat 3 päivänä joulukuuta 1895 annetussa ja vielä voimassa olevassa ulosottolaissa. Sekä asialliselta sisällöltään että kieliasultaan 7 luvun säännöksillä on hyvin läheinen yhteys vuoden 1734 lain ulosottokaaren säännöksiin.

Ulosottolain 7 luvun mukaan turvaamistoimesta päättää ulosotonhaltija. Turvaamistoimesta päättäminen on alunperin ollut tuomioistuimen tehtävänä. Turvaamistoimesta päättämisen siirtyminen ulosotonhaltijalle on aikanaan johtunut siitä, että kun tuomioistuimet, etenkin maaseudulla, pitivät istuntoja huomattavan harvoin ja kun niiltä myös puuttuivat kiinteät, jatkuvasti toimivat kansliat, tarvittiin nopeutta ja tehokkuutta edellyttävään turvaamistoimesta päättämiseen viranomainen, joka oli pysyvästi ja nopeasti tavoitettavissa. Tämä alunperin käytäntöön perustunut tehtävien siirtyminen pois tuomioistuimilta vahvistui vuoden 1634 hallitusmuodossa ja vuoden 1669 eksekutiosäännössä.

Vaikka 1800-luvun lopulla, jolloin voimassa olevaa ulosottolakia valmisteltiin, oltiin sitä mieltä, että turvaamistoimesta päättämistä koskevat asiat kuuluvat tuomiovallan piiriin, tehokkuus ja nopeusnäkökohtien turvaaminen johti siihen, että turvaamistoimesta päättäminen voimassa olevan ulosottolain mukaan jäi edelleen ulosotonhaltijan tehtäväksi.

Kun nykyään alioikeudet kaikkialla maassa pitävät istuntoja säännöllisin väliajoin ja kun mahdollisuutta käsitellä asioita myös tuomioistuimen kansliassa on koko ajan lisätty, edellä mainittua perustetta turvaamistoimesta päättämisen pysyttämiseksi ulosotonhaltijalla ei enää ole olemassa.

2.2. Voimassa oleva lainsäädäntö

2.2.1. Yleistä

Säännökset turvaamistoimista ovat ulosotto-lain 7 luvussa. Pääsääntönä riita-asioissa on, että pakkotäytäntöönpanoon voidaan ryhtyä vasta sen jälkeen, kun tuomioistuin on ratkaisut asian. Turvaamistointa koskevat säännökset tekevät poikkeuksen tästä pääsäännöstä. Yleensä turvaamistoinnilla pyritään turvaamaan se, että riidan todennäköisesti häviävä asianosainen ei pystyisi estämään odotettavissa olevan ulosoton onnistumista sen osalta, mihin hänet tulevassa tai vireillä olevassa oikeudenkäynnissä veloitetaan. Sen lisäksi turvaamistoimi saattaa osoittautua tärkeäksi, vaikka oikeudenkäyntiä ei nostettaisikaan tai tuomioistuimen ratkaisua saatettaisi täytäntöön pantavaksi.

Verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetun lain (395/73) mukaan veron, julkisen maksun ja muun sellaisen julkisoikeudellisen tai siihen rinnastettavan rahasaamisen, joka saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä, perimisen turvaamiseksi voi ulosotonhaltija myöntää takavarikon tai hukkaamiskielton.

Ulosottolain 7 luvun turvaamistointia koskevat säännökset voidaan jakaa kolmeen ryhmään. Säännökset koskevat 1) turvaamistoimilajeja ja niiden edellytyksiä, 2) turvaamistoinnista päättämistä sekä 3) turvaamistoimen ulosottotyyppistä täytäntöönpanoa. Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi 1) ja 2) kohdassa tarkoitettuja säännöksiä ja siirrettäviksi ne ulosottolaista oikeudenkäymiskaaren 7 lukuun. Turvaamistoimen ulosottotyyppistä täytäntöönpanoa koskeviin ulosottolain säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi välttämättömimmät ehdotuksen muun osan edellyttämät muutokset. Ulosottolain kokonaisuudistuksen yhteydessä tulee myöhemmin tarkistettavaksi se, tuleeko myös turvaamistoimen täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä vielä muuttaa.

Turvaamistoimi on yleensä määritelty toimenpiteeksi, jonka tarkoituksena on ennakolta ja väliaikaisesti turvata sellaisen todennäköisesti oikeutetun vaateen toteutuminen, joka on oikeudenkäynnin kohteena tai jonka tuleminen oikeudenkäynnin tai täytäntöönpanon kohteeksi on odotettavissa. Monissa maissa on lisäksi katsottu, että turvaamistoimi ei tarkoita ainoastaan ulosottooperusteen hankkimisen ja

vastaisen ulosoton turvaamista, vaan että turvaamistointia voitaisiin poikkeuksellisesti hakea muussakin, pitemmälle menevässä oikeus-suojatarkoituksessa. Turvaamistoimilajeja ovat ulosottolain mukaan takavarikko, hukkaamiskielto, matkustamiskielto ja toimitsijan määrääminen.

2.2.2. Turvaamistoimilajit

Takavarikko. Takavarikko voidaan myöntää raha- tai tavarasaamisen taikka tiettyä esinettä tai muuta sellaista koskevan paremman oikeuden turvaamiseksi. Takavarikon keskeisenä edellytyksenä on se, että ulosotonhaltija "harkitsee vaaran olevan tarjona, että vastapuoli omaisuuden katkee tai hävittää". Lisäksi takavarikkoon voidaan määrätä tietty omaisuus kuolinpesän osakkuuteen tai yhteisomistukseen perustuvien vaateiden turvaamiseksi (Ulosottolain 7 luvun 4 §:n 1 momentti).

Takavarikossa otetaan takavarikon kohteena oleva omaisuus ulosottomiehen haltuun tai erotetaan se muulla tavoin vastaajan vapaasta hallinnasta. Takavarikko voidaan kohdistaa ainoastaan irtaimen omaisuuteen. Takavarikko ei tuota velkojalle etuoikeutta, mutta takavarikoituun omaisuuteen "ryhtyminen" on rikoslain 16 luvun 17 §:n 2 momentin perusteella rangaistava teko.

Hukkaamiskielto. Hukkaamiskielto eli myymis- ja hukkaamiskielto määrätään saamisen ja paremman oikeuden turvaamiseksi, jos "ulosotonhaltija ei katso olevan täyttä syytä takavarikon myöntämiseen". Hukkaamiskieltoa käytetään takavarikon asemesta silloin, kun sen on katsottava riittävän torjumaan omaisuuden katkemiseen tai hävittämiseen liittyvän vaaran. Hukkaamiskielto on siis irtaimen omaisuuden osalta toissijainen turvaamiskeino. Kiinteistön osalta hukkaamiskielto on sen sijaan ainoa turvaamistoimi.

Hukkaamiskielto on takavarikkoon verrattuna sikäli lievempi, että sen kohteeksi joutunut omaisuus jää vastapuolen hallintaan. Omaisuuden haltuunoton asemesta vastapuolta kielletään myymästä tai muuten hukkaamasta sitä. Jos hukkaamiskieillon alaiseksi pantava omaisuus on kolmannen henkilön hallussa, kielletään tätä luovuttamasta sitä. Hukkaamiskielto ei tuota etuoikeutta, mutta rikoslain 16 luvun 18 §:n perusteella voidaan tuomita rangaistukseen sellainen henkilö, joka vastoin laillista

kieltoa hukkaa tai luovuttaa irtainta tai kiinteää omaisuutta ”taikka antaa toisen omaisuuden ulos”.

Matkustamiskiello. Matkustamiskiellon tarkoituksena on varmistaa velkojalle täytäntöönpanoperusteen saaminen ja sen kautta turvata itse täytäntöönpano. Ulosotonhaltija voi ulosottolain 7 luvun 10 §:ssä mainituin edellytyksin kieltää velallista matkustamasta maasta tai paikkakunnalta, ennen kuin velallinen on tehnyt ”selvän puolestansa” eli maksanut velan tai asettanut siitä vakuuden.

Matkustamiskiellon määräämisen edellytykset ovat erilaiset siitä riippuen, koskeeko kiello maasta tai paikkakunnalta matkustamista. **Maasta** matkustamista koskevan kiellon edellytyksenä on, että velkojalla on velalliselta rahatai tavarasaaminen ja että vaara on tarjolla, että velallinen lähtee maasta jättämättä tiettyä omaisuutta, joka vastaisi velan määrästä. **Paikkakunnalta** matkustamista koskevan kiellon edellytyksenä on, että velkojalla on velalliselta huoneenvuokrasta, ravinnosta, laivanvuokrasta tai muusta sellaisesta perusteesta johtuva saatava ja että vaara on tarjona, että velallinen lähtee paikkakunnalta jättämättä omaisuutta velkojen vakuudeksi.

Kielto on voimassa kaksi kuukautta, jollei ulosotonhaltija hakemuksesta määrää sitä jatkettavaksi. Jos velallinen rikkoo kiellon, velallinen on tuotava takaisin ja velkojan vaatimuksesta pidettävä vangittuna niin kauan kuin kiello on voimassa.

Kuolinpesän osakkuuteen ja yhteisöomistukseen perustuvien vaateiden turvaamistoimet. Ulosottolain 7 luvun 4 §:ssä säädetään kuolinpesän osakkuuteen ja yhteisöomistukseen perustuvien vaateiden sekä puolison tasinko-oikeuden turvaamisesta. Sanotun pykälän 1 momentissa säädetään turvaamistoimista siinä tapauksessa, että useammat ovat saaneet perinnön ja joku heistä toisten suostumatta lainvastaisesti ottaa haltuunsa pesän omaisuuden taikka kuolinpesän osakas tai yhteisen omaisuuden osakas, jonka hallussa omaisuus on, muutoin on tuntuvasti ”mennyt oikeuttansa ulommas”. Milloin syytä on eli hukkaamisvaaran ollessa tarjona, ulosotonhaltija voi kuolinpesän tai yhteisöomaisuuden jonkun toisen osakkaan pyynnöstä määrätä, kun on kysymys koko pesän omaisuudesta, toimitsijan ottamaan pesän haltuunsa ja sitä hoitamaan. Määrätyn omaisuuden ollessa kysymyksessä ulosotonhaltija voi määrätä omaisuuden pantavaksi taka-

varikkoon taikka myymis- ja hukkaamiskiellon alaiseksi siten kuin ulosottolain 7 luvun 1, 2 ja 3 §:ssä on säädetty.

Puolison tasinko-oikeuden turvaaminen. Ulosottolain 7 luvun 4 §:n 2 momentissa säädetään, että jos näytetään todennäköiseksi, että puoliso toisen puolison kuoleman taikka avioerotuomion jälkeen vallitsee sellaista omaisuuttaan, johon toisella puolisollla on tai oli avio-oikeus, siten, että se tuottaisi perillisille tai toiselle puolisolle tuntuvaa vahinkoa, ulosotonhaltijan on määrättävä, jollei toinen puoliso aseta vakuutta, toimitsijan ottamaan omaisuuden haltuunsa kunnes ositus on toimitettu.

2.2.3. Turvaamistoimesta ja sen peruuttamisesta päättäminen

Turvaamistoimesta päättää yleensä ulosotonhaltija. Ulosotonhaltijan määräyksen panna täytäntöön ulosottomies. Myös ulosottomies voi joissakin harvinaisiksi jääneissä erikoistapauksissa päättää ilman ulosotonhaltijan määräystä turvaamistoimesta (esimerkiksi ulosottolain 3 luvun 8 §:n 1 momentti ja vesilain (264/61) 5 luvun 87 §). Ulosotonhaltijan toimivallan yleissäännös turvaamistoimen osalta on ulosottolain 7 luvussa.

Turvaamistoimen peruuttamisesta päättää ulosottolain 7 luvun 13 §:n perusteella määräyksen antanut ulosotonhaltija taikka 7 luvun 11 §:ssä tarkoitettua pääasiakannetta käsittelevä viranomainen, yleensä yleinen tuomioistuin, tai 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu muu viranomainen, esimerkiksi hallintotuomioistuin, valtioneuvosto, ministeriö, keskusvirasto tai lääninhallitus, käsitellessään 7 luvun 11 §:ssä tarkoitettua kannetta.

Lisäksi ulosotonhaltija voi päättää turvaamistoimen peruuttamisesta, jos niitä seikkoja, jotka ovat olleet turvaamistoimen perusteena, ei enää ole tai toimi loukkaa sivullisen oikeutta (7 luvun 13 §:n 1 momentti). Turvaamistoimen voi peruuttaa myös ulosottomies, jos hakijan pyynnöstä, tai vastaajan pyynnöstä, jos vastaaja esittää luotettavan selvityksen maksamisesta (7 luvun 13 §:n 3 momentti).

2.2.4. Turvaamistoimen ja sen täytäntöönpanon edellytykset

Turvaamistoimen myöntämisen edellytykset voidaan jakaa positiivisiin ja negatiivisiin. Jotta turvaamistoiimeen voidaan ryhtyä, tulee kaikkien positiivisten edellytysten olla käsillä, ilman että negatiivisia seikastoja esiintyy.

Positiivisia edellytyksiä ovat toisaalta se, että hakijalla on vastaajalta raha- tai tavarasaamisen taikka parempi oikeus vastaajan hallussa olevaan tiettyyn omaisuuteen, sekä toisaalta se, että vaara on tarjona, että vastaaja kätkee, hävittää tai muutoin hukkaa omaisuuttaan tai sen omaisuuden, johon hakijalla on parempi oikeus.

Lisäksi turvaamispäätöksen edellytyksenä voidaan pitää sitä, että hakija on esittänyt saamisensa tai paremman oikeutensa tueksi ainakin todennäköisiä perusteita.

Turvaamistoimen negatiivisena edellytyksenä oikeuskäytännössä on pidetty sitä, että hakijalla on jo saatavastaan riittävä vakuus taikka että vastaajalla on selvä ja riidaton vastasaatava. Turvaamistoiimeen voidaan sen sijaan suostua ulosottolain 7 luvun 11 a §:n nojalla täytäntöönpanon turvaamiseksi joskus silloinkin, kun hakijalla jo on 3 luvun 1 §:n mukainen täytäntöönpanoperuste.

Turvaamistoimen myöntämisen eli turvaamistoimipäätöksen edellytyksistä on erotettava turvaamistoimen täytäntöönpanon edellytykset. Täytäntöönpanon edellytys on, että hakija on turvaamistoimen hakuvaiheessa tai täytäntöönpanovaiheessa asettanut pantin tai takauksen siitä vahingosta, mikä vastapuolelle voi turvaamistoiimesta syntyä (7 luvun 16 §). Käytännössä vakuus asetetaan vasta ulosottomiehelle. Ulosotonhaltijalla on oikeus harkintansa mukaan vapauttaa hakija vakuuden asettamisesta, jos hakija ei kykene vakuutta asettamaan ja jos hän on tuonut esiin kanteensa tueksi erinomaisia syitä. Vakuutta ei vaadita myöskään, jos turvaamistoimen hakijana on jokin 3 luvun 20 §:n 3 momentissa mainituista julkisyhteisöistä.

Lain 7 luvun 12 §:n mukaan *saamisen* vakuudeksi myönnettyä turvaamistointia ei saa panna täytäntöön tai jo tapahtunut täytäntöönpano on peruutettava, jos velallinen asettaa pantin tai takauksen. Turvaamistointia koskeva ulosotonhaltijan päätös jää siis edelleen voimaan. Vaikka velallisen vakuuden asettaminen pykälän sanamuodon mukaan koskee vain

turvaamistoimen täytäntöönpanoa, voidaan pitää selvänä, että velallisen ennen turvaamistoiimesta päättämistä asettama vakuus olisi esteenä turvaamistointia koskevaan pyyntöön suostumiselle.

2.2.5. Turvaamistoimen peräytyminen

Sen lisäksi, että turvaamistoimi lakkaa nimenomaisella päätöksellä, kuten edellä on selostettu, turvaamistoimi voi myös peräytyä, jos hakija ei määräajassa turvaamistoiimeen suostumisesta pane pääasiaa koskevaa kannettaan eli niin sanottua jatkoprosessia vireille (7 luvun 11 §). Määräaika on takavarikon ja hukkaamiskiellon osalta kuusi viikkoa ja matkustamiskiellon osalta kolme viikkoa. Asia voidaan panna vireille lainhakuna, maksamismääräysmenettelyssä taikka riita- tai rikosasiana tuomioistuimessa, väliesmenettelyssä taikka ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 mom:ssa tarkoitettun hallintoviranomaisen luona, taikka osamaksukauppalain (91/66) 17 §:n 2 mom:n perusteella osamaksukaupassa siten, että myyjä pyytää ulosottomieheltä virka-apua.

Turvaamistoimi peräytyy edellä mainituilla perusteilla, jos hakija ei kahdessa viikossa edellä mainitun määräajan päättymisestä ole esittänyt selvitystä jatkotoimenpiteestä (7 luvun 11 § 5) ja jos vastapuoli peräytymistä vaatii (7 luvun 13 § 3). Päätöksen peräytymisestä tekee ulosottomies.

2.2.6. Pakkokeinolaissa säännelty turvaamistoimet

Huhtikuun 30 päivänä 1987 annettuun ja 1.1.1989 voimaan tulleen pakkokeinolakiin (450/87) sisältyy säännöksiä muun muassa turvaamistoiimesta päättämistä rikosasian oikeudenkäynnissä. Sanotun lain mukaisia turvaamistoimia ovat matkustamiskielto, hukkaamiskielto ja vakuustakavarikko.

Hukkaamiskieltoon voidaan määrätä rikoksesta todennäköisin syin epäillyn omaisuutta määrä, joka otaksuttavasti vastaa tuomittavaa sakkkoa, korvausta ja menettämisseuraamusta, jos on syytä epäillä, että hän pyrkii välttämään sakon, korvauksen tai menetettäväksi tuomitun rahamäärän maksamista kätkemällä tai hävittämällä omaisuuttaan, pakenemalla tai

muulla näihin rinnastettavalla tavalla (3 luvun 1 §).

Jos hukkaamiskieltoa ei voida pitää riittävänä, voidaan omaisuutta määrätä takavarikkoon, jota sanotussa laissa kutsutaan *vakuustakavarikoksi*.

Hukkaamiskiellosta ja vakuustakavarikosta päättää tuomioistuin.

Käsittelyn vaiheesta riippuen vaatimuksen omaisuuden panemisesta hukkaamiskieltoon tai takavarikkoon voi tehdä tutkinnanjohtaja, syyttäjä tai asianomistajalle tulevan korvauksen maksamisen turvaamiseksi asianomistaja (3 luvun 2 §). Jos asianomistaja haluaa vakuustoimenpidettä ennen syytteen käsittelyn alkua, hänen tulee kääntyä tutkinnanjohtajan tai syyttäjän puoleen, jotta tämä esittäisi asianomistajan toivoman vaatimuksen (hall.es. 14/85 vp. s. 63). Ennen tuomioistuinkäsittelyä tutkinnanjohtaja tai syyttäjä saavat panna väliaikaisesti hukkaamiskieltoon tai takavarikkoon 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta, jos asia ei siedä viivytystä.

Sanotun lain mukaan turvaamistoimesta tuomioistuin voi päättää myös yksijäsenisessä kokoonpanossa (3 luvun 2 §:n 2 momentti). Jos tuomioistuin erottaa korvausta koskevan vaatimuksen erilliseksi asiaksi, sen on siitä päättäessään lausuttava, onko hukkaamiskielto tai vakuustakavarikko pidettävä voimassa (3 luvun 5 §).

2.3. Turvaamistoimien lukumäärät

Ulosotonhaltijoiden käsiteltäväksi saapui vuonna 1989 kaikkiaan 21 060 asiaa. Niistä turvaamistointa koskevia hakemuksia oli 1 130 asiaa.

Vuonna 1989 loppuun käsitellyt turvaamistointia koskevat hakemukset jakautuvat ratkaisulajeittain seuraavasti:

tutkimatta	rauennut	hyväksytty	hylätty
6,9 %	39,9 %	44,7 %	8,5 %

Rauenneiden turvaamistoimihakemusten suuren lukumäärän voidaan arvella johtuvan muun muassa siitä, että velallinen on suorittanut oma-aloitteisesti saamisen tai osapuolet ovat sopineet muusta järjestelystä, velkoja on saanut täytäntöönpanokelpoisen velkomuspäätöksen, velallinen on joutunut konkurssiin tai

velallisen varallisuusasema on todettu muuten sellaiseksi, ettei velkojan kannata jatkaa turvaamistoimihakemustaan. Lisäksi hakemuksen tiedoksianto velalliselle on saattanut kohdata sellaisia ”tiedoksiantoteknisiä” vaikeuksia, että velkoja on luopunut enemmistä toimenpiteistä.

3. Oikeusvertailusta

Yleistä. Oikeusvertailun kohteena ovat olleet Ruotsin, Norjan ja Tanskan lisäksi muun muassa Saksan liittotasavalta, Itävalta ja Ranska. Tarkemmin oikeusvertailua selostetaan edellä mainittujen pohjoismaiden osalta. Yhteenvetona voidaan todeta, että kaikissa edellä mainituissa oikeusvertailun kohteena olleissa valtioissa on käytössä meidän takavarikkola ja hukkaamiskieltoa vastaava turvaamistoimi.

Lisäksi kaikissa oikeusvertailun kohteena olleissa valtioissa on paremman oikeuden turvaamista vastaava säännöstö tai säännös.

Kaikissa oikeusvertailun kohteena olleissa valtioissa turvaamistoimesta päättää tuomioistuin. Päätöksenteon sanotuissa valtioissa turvaamistointen osalta katsotaan kuuluvan summaarisen siviiliprosessin piiriin.

Vasta sen jälkeen, kun turvaamistointia koskeva päätös on tehty, tapahtuu turvaamistointien täytäntöönpano, useimmissa valtioissa käyttämällä hyväksi tuon valtion täytäntöönpanoviranomaisia.

Lisäksi oikeusvertailun kohteena olleissa valtioissa on hyvin yleisesti käytössä muuta kuin raha- tai tavarasaamista turvaava takavarikkola ja hukkaamiskieltoa monipuolisempi turvaamistointikeino, jonka avulla vastapuolta voidaan esimerkiksi kieltää tekemästä jotain tai velvoittaa tekemään jotakin.

Ruotsi. Turvaamistointia koskevat säännökset olivat Ruotsissa samanlaiset kuin Suomen vielä nykyisin voimassa olevat vuoteen 1948 saakka, jolloin tuli voimaan Ruotsin uusi oikeudenkäymiskaari (Rättegångsbalken). Turvaamistointia koskevat säännökset sisältyvät lain 15 lukuun. Aluksi tuomioistuin tuli ulosotonhaltijan rinnalle turvaamistoimesta päättäväksi viranomaiseksi tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa. Vuoden 1982 voimaan tulleen 15 luvun muutoksen jälkeen turvaamistoimesta päättävänä ainoana viranomaisena Ruotsissa on yleinen alioikeus. Muutos tapahtui saman-

aikaisesti, kun Ruotsissa lakkautettiin ulosotonhaltijat.

Vuoden 1948 lainmuutoksen yhteydessä turvaamistoimilajeja olivat takavarikko, hukkaamiskielto ja matkustamiskielto. Samassa yhteydessä lakiin otettiin yleisluontoinen kokonaan uusi väljästi säännelty hyvin laaja-alainen turvaamistoimilaji (15 luvun 3 §), jolle ei ole lakitekstissä annettu erityistä nimeä.

Vuoden 1982 alussa voimaan tulleella 15 luvun muutoksella hukkaamiskieltoa koskevat erityissäännökset kumottiin ja hukkaamiskielto sulautettiin takavarikko-turvaamistoiimeen sisältyväksi. Lisäksi matkustamiskielto kumottiin. Samassa yhteydessä edellä mainittua yleisluontoista turvaamistointia koskevaa säännöstä muutettiin.

Ruotsin hallituksen esityksessä (Reg.prop. 1980/81:84) viimeksi mainittua muutosta perustellaan sillä (s. 230), että lainkohtaa on haluttu kielellisesti selventää ja yksinkertaistaa. Lisäksi alkuperäisen 3 §:n soveltamisalaa haluttiin laajentaa koskemaan myös niitä asioita, joissa kannetta ei ole vielä nostettu.

Sanotun 15 luvun 3 §:n perusteella vastapuoli voidaan hakijan pyynnöstä velvoittaa sakon uhalla tekemään jotakin tai pidättäytymään jostakin. Lisäksi hakijan hakemuksesta voidaan määrätä uskottu mies tai määrätä jostakin muusta toimenpiteestä. Edellytyksenä on, että vastapuoli tekemällä tai laiminlyömällä jotakin tai jollakin muulla tavoin estää tai heikentää hakijan oikeuden toteutumista tai olennaisesti vähentää sen arvoa.

Sanottu turvaamistoimi voidaan määrätä muun kuin rahasaamisen turvaamiseksi, jos hakija esittää todennäköisiä syitä sille, että hänellä on vastapuolta vastaan vaatimus, joka on tai jonka voidaan olettaa vastaisuudessa olevan oikeudenkäynnin tai muun vastaavanlaisen tutkinnan kohteena.

Ruotsin hallituksen viimeksi mainitun esityksen perusteluiden mukaan säännöstä voidaan soveltaa esimerkiksi silloin, kun vastaaja kohdistaa riittämättömään oikeusperusteeseen nojautuen kantajan omaisuuden sellaisia toimia, että niiden toteutuessa omaisuutta ei enää lainkaan voitaisi tai vain suurin vaikeuksin tai kustannuksin voidaan saattaa kantajan oikeuden edellyttämään kuntoon; esimerkiksi eläinten teurastaminen tai metsän hakkaaminen. Säännöstä voidaan soveltaa esimerkiksi myös silloin, kun vastaaja laiminlyö hallussaan olevan omaisuuden hoitamiseksi tarpeelliset toi-

menpiteet, esimerkiksi kotieläinten hoidon. Lisäksi säännöstä voidaan soveltaa muun muassa silloin, kun vastaaja harjoittaa kiinteistöllään toimintaa, joka aiheuttaa immissiotyypistä haittaa naapurille.

Norja. Turvaamistointia koskevat säännökset sisältyvät vuoden 1915 pakkotäytäntölain (Lov om tvangsfulbyrdelse) 244—268 §:ään. Sanotujen säännösten mukaan turvaamistoimenpiteitä ovat omaisuus- tai henkilöaresti sekä muut väliaikaiset toimenpiteet. Aresti tarkoittaa rahasaamisen, ei siis paremman oikeuden turvaamista. Aresti vastaa sisällöltään Suomen takavarikkoa ja hukkaamiskieltoa ja sen kohteena voi olla myös kiinteistö.

Säännös muista väliaikaisista toimenpiteistä muistuttaa läheisesti Ruotsin oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:n yleissäännöstä. Sen perusteella voidaan määrätä esimerkiksi metsänhakkuukiellosta taikka kiellosta luovuttaa tai rasittaa tiettyä omaisuutta.

Turvaamistoiimesta päättää namsretten-niminen täytäntöönpanotuomioistuim, joka suurimpia kaupunkeja lukuunottamatta on sama kuin asianomaisen paikkakunnan yleinen alioikeus (herredsretten tai byretten). Tuomioistuim, jossa saamisvaatimus on käsiteltävänä, on toimivaltainen, oikeusasteesta riippumatta, antamaan ratkaisun myös turvaamistoimen osalta. Turvaamistoimi on heti täytäntöön pantavissa ja täytäntöönpanosta huolehtii yleensä sanottuun tuomioistuimeen kuuluva ulosottomiestä vastaava ”namsman”.

Tanska. Turvaamistointia koskevat säännökset ovat Tanskan vuoden 1916 oikeudenhoitolain (Lov om rettens pleje) 612—653 §:ssä. Turvaamistoirokeinoja ovat omaisuusaresti ja henkilöaresti sekä ”forbud”-niminen toimenpide. Aresti on käytössä vain rahasaamisen turvaamiseksi ja vastaa samoin kuin Norjan vastaava säännös Suomen lain mukaista takavarikkoa ja hukkaamiskieltoa.

Forbud-niminen turvaamistoimi ulottuu kaikkien muiden kuin rahasaamista koskevien oikeuksien ennakkoturvaamiseen. Forbud-toimenpidettä voidaan käyttää ainoastaan pidättäytymisvelvollisuuden turvaamiseksi eikä sillä toimenpiteellä voida velvoittaa ketään tekemään jotain. Forbud on siten huomattavasti suppeampi turvaamistoimi kuin edellä selostettu Norjan oikeuden väliaikaiset toimenpiteet ja Ruotsin rättegångsbalkenin 15 luvun 3 §:n mukainen turvaamistoimi.

Turvaamistoimen kaikki vaiheet käsittelee sama viranomais, vouti (foged), jona toimii paikallisen alioikeuden tuomari. Päätökset tehdään alioikeuden yhteyteen kuuluvassa voudin-oikeudessa (fogedret), jossa vouti toimii ainoana tuomarina.

4. Asian valmistelu

4.1. Aikaisemmat uudistusehdotukset

Vuosisadan alussa komitea (komiteanmietintö 1901:8 — 11) ehdotti muutoksia turvaamistoimia koskeviin säännöksiin. Komitea, viitaten perusteluissaan Ranskan oikeuden niin sanottu référé civil -menettelyyn, ehdotti lakiin muun muassa otettavaksi muiden maiden lain-säädännössä yleisesti esiintyvän yleisluontoisen turvaamistointa koskevan säännöksen.

Oikeushallintokomitean mietintöön (komitean mietintö 1978:35; IV osa ulosottolaitos) sisältyi myös ehdotuksia turvaamistointa koskevien säännösten uudistamiseksi. Mietinnössä ehdotettiin ulosotonhaltijat lakkauttaviksi, ja niiden lainhakua ja ulosottolain 7 luvun 14 §:ssä tarkoitettua virka-apua ja häätöä vastaavan menettelyn siirtämistä yleiselle alioikeudelle ja turvaamistoimesta päättämisen ulosottomiehelle. Lisäksi ehdotettiin matkustamiskielto erityisenä turvaamistoomilajina lakkauttavaksi.

Sanotussa mietinnössä katsottiin, että turvaamistoimen tarkoituksena on turvata odotettavissa oleva täytäntöönpano vastaajan mahdollista haitallista menettelyä vastaan aina siihen saakka, kunnes lopullisessa ulosotossa tarvittava täytäntöönpanoasiakirja voidaan saada käytettäväksi. Perusteluna sille, että turvaamistoimesta päättäminen tulisi siirtää ulosotonhaltijalta ulosottomiehelle, mietinnössä mainitaan, että turvaamistoimelle asetetun tavoitteen onnistumiseksi nykyistä järjestelyä tarkoituksenmukaisempi on järjestely, jossa turvaamistoimesta päättää ulosottomies.

4.2. Esityksen valmisteleminen alioikeus-uudistustyöryhmässä

Oikeusministeriön 27 päivänä toukokuuta 1981 alioikeusuudistusta valmistelemaan asetama työryhmä luovutti 4 päivänä huhtikuuta 1989 ehdotuksen hallituksen esitykseksi edus-

kunnalle turvaamistointa koskevien säännösten uudistamisesta.

Työryhmä työskenteli yhteistyössä oikeusministeriön 1 päivänä joulukuuta 1987 ulosottolain muutosta valmistelemaan asettaman työryhmän kanssa. Viimeksi mainitun työryhmän toimeksiannon mukaan ulosotonhaltijat tulisi lakkauttaa ja muun muassa turvaamistointa koskevat tehtävät siirtää yleisille alioikeuksille.

Alioikeusuudistusta valmistelemaan asetettu työryhmä ehdotti oikeudenkäymiskaaren 7 lukuun otettaviksi turvaamistoimesta päättämistä koskevat säännökset. Työryhmä ehdotti, että turvaamistoimesta päättäisi yleinen alioikeus ja että turvaamistomikeinoja olisi takavarikko ja yleisluontoinen pidättäytymis- ja tekemisvelvoite, josta ehdotettiin säädettäväksi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:ssä. Takavarikon osalta työryhmä ehdotti, että takavarikkoa täytäntöön pantaessa päätettäisiin siitä, tulisiko turvaamistoimen kohteena oleva omaisuus ottaa pois sen haltijalta vai rajoittaa hänen hallintaansa.

Työryhmän ehdotukseen ei sisällynyt turvaamistoimen täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä.

Työryhmän kanssa ehdotuksen valmisteluun osallistui asiantuntijoita tuomioistuinelaitoksesta ja Helsingin yliopistosta.

4.3. Ehdotus hallituksen esitykseksi

Oikeusministeriö on 30 päivänä elokuuta 1989 asettanut työryhmän valmistelemaan muun ohella ehdotuksen hallituksen esitykseksi eduskunnalle turvaamistointa koskevien säännösten uudistamisesta 4.2.- kohdassa tarkoitettua työryhmän ja siitä pyydettyjen lausuntojen perusteella.

Sanotussa 4.2.-kohdassa tarkoitettua mietinnöstä pyydettiin lausunto 38 viranomaiselta, tuomioistuimelta ja järjestöltä. Kaikki lausunnonantajat pitivät niitä periaatteita, joille ehdotus rakentui, hyväksyttävänä. Osa lausunnonantajista katsoi, että pakkokeinolakiin sisältyvät turvaamistointa koskevat säännökset olisi tullut yhdenmukaistaa ehdotukseen sisältyneiden turvaamistomikeinojen kanssa. Kaksi lausunnonantajaa katsoi, että turvaamistoimista tulisi säätää erillisellä lailla ja että turvaamistointa koskeva asia tulisi käsitellä yleisessä tuomioistuimessa hakemusasiain käsittelystä

säädetyssä järjestyksessä. Lisäksi osa lausunnonantajista katsoi, että samassa yhteydessä olisi tullut ehdottaa myös ulosottolain 7 luvun turvaamistoimen täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä uudistettaviksi. Lisäksi katsottiin, että oikeudenkäymiskaaren 7 lukuun olisi tullut ottaa nimenomainen säännös turvaamistoimen käsittelystä aiheutuneiden kulujen korvaamisesta.

Työryhmä on valmistellut ehdotuksen toimeksiantonsa mukaisesti ja esitykseen sisältyvissä lakiehdotuksissa on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon ne huomautukset, jotka lausunnonantajat ovat esitysehdotuksesta tehneet.

4.4. Korkeimman oikeuden lausunto

Korkein oikeus on antanut 25 päivänä helmi-kuuta 1990 valtioneuvoston 21 päivänä tammi-kuuta 1990 tekemän pyynnön johdosta lausunnon tähän esitykseen sisältyvästä ehdotuksesta. Korkeimman oikeuden mielestä ehdotetut säännökset ovat pääasiassa hyväksyttäviä. Lausunnossa oli useita yksityiskohtaisia huomautuksia, jotka ovat vaikuttaneet ehdotuksen sisältöön.

5. Ehdotuksen pääpiirteet

Turvaamistoimesta päättäminen yleiselle ali-oikeudelle. Turvaamistoimi sisältää kaksi erillistä vaihetta: turvaamistoimesta päättämisen, noudattaen riita-asioiden summaarista menettelyä koskevia säännöksiä, sekä ulosottoviranomaisten toimesta tapahtuvan turvaamistoi- mipäätöksen täytäntöönpanon. Kun niitä edellä selostettuja syitä, jotka aikanaan ovat johtaneet siihen, että turvaamistoimesta päättäminen on siirtynyt ulosotonhaltijan tehtäväksi, ei enää ole olemassa ja kun turvaamistoimesta päättäminen, kuten oikeusvertailukin osoittaa, on selvästi tuomitsemistoimintaan liittyvä tehtävä, ehdotetaan, että turvaamistoimesta päättäminen meilläkin annettaisiin yleisen tuomioistuimen tehtäväksi.

Turvaamistoimesta päättäminen tulisi olla tuomioistuimen tehtävänä sekä tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa että ennen kuin asia on tullut vireille tuomioistuimessa. Turvaamistoimesta päätettäessä on usein esillä

samankaltaisia riitakysymyksiä kuin itse pää-asiaa tuomioistuimessa ratkaistaessa.

Koska turvaamistoimiasiat on voitava ratkaista kiireellisinä ja ilman, että näyttökysymysten laajempaan käsittelyyn olisi mahdollisuuksia, menettely on pitkälle rinnastettavissa summaariseen riita-asioiden menettelyyn.

Erillinen laki vai säännökset oikeudenkäymiskaareen. Eräänä vaihtoehtona ulosotonhaltijalta tuomioistuimelle siirtyvien tehtävien sääntelemisessä saattaisi tulla kysymykseen, että turvaamistoimista säädettäisiin erillinen laki. Erillisen lain säätämisen epäkohtana on kuitenkin pidettävä sitä, että silloin jouduttaisiin erilliseen lakiin ottamaan lukuisasti tuomioistuimen menettelysäännöksiä ja ilmeisesti silti myös viittaamaan eräisiin oikeudenkäymiskaaren säännöksiin.

Kun esimerkiksi turvaamistoimessa on usein kysymys tilanteesta, jossa sama tuomioistuin ennen varsinaisen riita-asian käsittelyä tai sen aikana päättää samassa asiassa annettavasta turvaamistoimesta, johdonmukaisena on pidettävä, että turvaamistoimesta päättämistä koskevat säännökset sisältyvät oikeudenkäymiskaareen. Luontevin paikka oikeudenkäymiskaareessa olisi 7 luku, joka on kumottu vuonna 1939 annetulla lailla (29/39).

Matkustamiskieltoa koskevan säännöksen kumoaminen. Ulosotonhaltija voi ulosottolain 7 luvun voimassa olevan 10 §:n mukaan kieltää velallista matkustamasta maasta tai paikkakunnalta, ennen kuin velallinen on maksanut velan tai asettanut siitä vakuuden. Matkustamiskielton tarkoituksena on varmistaa velkojalle täytäntöönpanoperusteen saaminen ja sen kautta turvata itse täytäntöönpanoa. Matkustamiskielton määräämisen edellytykset ovat, kuten edellä on selostettu, erilaiset riippuen siitä, koskeeko kieltö maasta vai paikkakunnalta matkustamista.

Matkustamiskieltoa koskeva säännös ehdotetaan kumottavaksi. Matkustamiskieltoa turvaamiskeinona on käytetty erittäin harvoin ja käytännön syyt sen säilyttämiselle turvaamiskeinona ei enää ole. Kiellon tarkoitus on lähinnä estää velallista pakoilemasta tulevaa oikeudenkäyntiä tai myöhemmin annettavan tuomion täytäntöönpanoa. Kiellolla ei voida turvata todellista vakuutta saamiselle, vaan se toimii velalliseen nähden lähinnä joko maksamiseen tai vakuuden asettamiseen tähtäävänä painostuskeinona. Matkustamiskielto on henkilöön kohdistuvaa täytäntöönpanoa, jota voi-

daan lisäksi pitää kohtuuttoman voimakkaana esimerkiksi rahasaamisen turvaamiseksi. Matkustamiskielto saattaa myös aiheuttaa velalliseksi tarpeetonta haittaa tai vahinkoa siihen verrattuna, minkä edun hakija tällä turvaamistoimenpiteellä saa.

Sen sijaan on perusteltua edelleen säilyttää lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain (122/77) 34 §:n mukainen mahdollisuus kieltää passin myöntäminen elatusvelvolliselle, milloin on syytä varoa, että hänen maasta poistumisensa vaarantaisi lapsen elatusavun saamisen. Puheena olevalla säännöksellä, pyritään estämään sellaisten henkilöiden maasta poistuminen, joiden lähes ainoa matkustamisen syy todennäköisesti on elatusvelvollisuuden laiminlyönti.

Takavarikko ja hukkaamiskielto. Sen vuoksi, että vasta turvaamistoimen täytäntöönpanovaiheessa voidaan riittävän hyvin arvioida, edellyttääkö hakijan oikeuden turvaaminen turvaamistoimen kohteen hallinnan poisottamista (takavarikko) vai hallinnan kieltooperaatiosta rajoittamista (hukkaamiskielto), ehdotetaan, että meilläkin, samalla tavoin kuin oikeusvertailun kohteena olleissa valtioissa, yhdistetään takavarikkoa ja hukkaamiskieltoa koskevat käsitteet takavarikko-nimiseksi säännöksi siten, että turvaamistoimesta päätettäessä määrätään takavarikosta, jolloin vasta päätöksen täytäntöönpanovaiheessa ratkaistaan se, edellyttääkö hakijan oikeuden turvaaminen kyseisen yksittäistapauksen olosuhteissa omaisuuden hallinnan poisottamista vai riittääkö omaisuuden julistaminen hukkaamiskieltoon alaiseksi.

Kuolinpesää, yhteistä omaisuutta ja tasinko-oikeuden turvaamista koskevat turvaamistoimet. Ulosottolain 7 luvun voimassa olevassa 4 §:ssä säädetään kuolinpesän osakkuuteen ja yhteisöomistukseen perustuvien vaateiden sekä puolison tasinko-oikeuden turvaamisesta siten kuin edellä kohdassa 2.2.2. on selostettu. Sanoituja säännöksiä tulisi eräiltä osin tarkistaa. Esimerkiksi mahdollisuus määrätä puolison koko avio-oikeuden alainen omaisuus tasinko-oikeuden turvaamiseksi toimitsijan haltuun on tarpeetonta, jos hakijan oikeuden turvaisi jo osan puolison omaisuudesta erottaminen hänen vallinnastaan.

Esityksessä ehdotetaan, että säännökset ainoastaan erityistilanteita koskevana poistetaan ja että ne korvaa esityksessä ehdotettu uusi yleisluontoista turvaamistointia koskeva sää-

nös, joka korvaisi myös sanotut erityissäännökset.

Yleisluontoinen turvaamistoimi. Kun meidän turvaamistoimia koskevia säännöksiämme verrataan muiden valtioiden turvaamistointia koskeviin säännöksiin, turvaamistoinivaihtoehtojen osalta selvin eroavaisuus on se, että meillä ei ole muissa valtioissa yleisesti käytössä olevaa muunkin kuin raha- tai tavarasaamisen taikka paremman oikeuden turvaavaa yleisluontoista turvaamismenettelyä. Kun meilläkin aivan ilmeisesti on tarvetta sanotunlaisen yleisluontoisen turvaamismenettelyn käyttöönottamiselle, ehdotetaan sitä koskevan säännöksen ottamista myös meidän lakiiimme.

Pakkokeinolain mukaiset turvaamistoimet. Pakkokeinolain mukaan sanotussa laissa mainituin edellytyksin voidaan sakon ja menetettäväksi tuomittavan rahamäärän maksamisen turvaamisen lisäksi myöntää hukkaamiskielto tai vakuustakavarikko myös asianomistajalle tulevan korvauksen maksamisen turvaamiseksi. Ennen sanotun lain voimaantuloa voitiin asianomistajalle tulevan korvauksen turvaamiseksi hakea takavarikkoa tai hukkaamiskieltoa taikka matkustamiskieltoa ainoastaan ulosotonhaltijalta ulosottolain 7 luvun perusteella. Ulosottolain 7 luvun mukaiseen takavarikkoon verrattuna ehkä selvin ero pakkokeinolain mukaisella vakuustakavarikolla on se, että sen täytäntöönpano ei toisin kuin ulosottolain 7 luvun 16 §:n pääsäännön mukaan edellytä hakijan vakuuden asettamista.

Kun turvaamistoimesta päättäminen ehdotetaan nyt kaikissa asioissa siirrettäväksi tuomioistuimen ratkaistavaksi ja mahdollisuus hakea turvaamistointia olisi ehdotuksen mukaan laajempi kuin asianomistajan mahdollisuus hakea hukkaamiskieltoa tai vakuustakavarikkoa pakkokeinolain perusteella, eräänä vaihtoehtona voisi tulla kysymykseen se, että pakkokeinolaista kumottaisiin ne säännökset, jotka koskevat hukkaamiskieltoon tai takavarikon myöntämistä asianomistajalle tulevan korvauksen maksamisen turvaamiseksi. Tällöin kumottavaksi ehdotettujen säännösten asemesta sovellettaisiin tämän ehdotuksen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun säännöksiä.

Kun takavarikkoa ja hukkaamiskieltoa koskevan kysymyksen käsitteleminen rikosasian yhteydessä on katsottava kuuluvan läheisesti rikosasiain menettelyyn, on pidetty tarkoituksenmukaisempaan sitä, että kanta rinnakkaisen turvaamistointia koskevien säännösten tar-

peellisuuteen otetaan vasta siinä yhteydessä, kun rikosasioiden menettelyä uudistetaan.

Ulosottolain 3 ja 7 lukua ehdotetaan tässä yhteydessä uudistettaviksi siten, että turvaamistoimen osalta ulosottolakiin jäisi ainoastaan täytäntöönpanoa koskevat säännökset. Sanotuilta osin ulosottolakiin ehdotetaan tehtäviksi tässä yhteydessä ainoastaan välttämättömimmät uudistukset. Ulosottolain kokonaisuudistuksen yhteydessä nyt ehdotettuja säännöksiä tultaneen joiltakin osin tarkistamaan.

6. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole organisatorisia vaikutuksia. Ehdotuksen perusteella siirtyy tehtäviä ulosottoviranomaisilta tuomioistuimille. Vuosittain päätetään noin 1 000 turvaamistoinnista. Suhteessa kaikkiin alioikeuksissa käsiteltäviin asioihin ehdotus ei kovin paljon lisää tuomioistuinten työtä. Asianosaisen kannalta on nykyistä yksinkertaisempaa, että hän voi pyytää päätöstä turvaamistoinnista tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Oikeudenkäymiskaari

1 §. Pykälä vastaa osittain ulosottolain 7 luvun voimassa olevaa 1 §:ää. Sanotun 1 §:n mukaan takavarikosta ja hukkaamiskiellosta päättää ulosotonhaltija.

Yleisperusteluissa mainitusta syystä ehdotetaan, että takavarikosta sekä muista turvaamistoimista päättää yleinen tuomioistuin. Tuomioistuin voi päättää turvaamistoinnista siitä riippumatta, onko pääasia tuomioistuimessa vireillä vai ei. Voimassa oleva 1 § koskee muun muassa hakijan raha- tai tavarasaamisen turvaamista. Tältä osin ehdotetaan pykälän asiasältöä muuttamatta sen sanamuotoa siten yksinkertaistettavaksi, että pykälässä puhutaan ainoastaan saamisen turvaamisesta.

Pykälä sisältää säännöksen hakija-velkojan saamisen turvaamisesta. Pykälässä säädetään turvaamiskeinona takavarikosta. Ehdotuksen mukaan takavarikko kattaa ulosottolain nykyisen 7 luvun mukaisen takavarikon ja hukkaamiskiellon.

Takavarikossa otetaan täytäntöönpanon kohteena oleva irtain omaisuus yleensä ulosottomiehen haltuun tai erotetaan se muulla tavoin vastapuolen vapaasta hallinnasta. Takavarikko voidaan kuitenkin olosuhteiden mukaan panna täytäntöön lievemmissäkin muodoissa, siten että sen kohteeksi joutunut omaisuus saa jäädä vastaajan hallintaan, samalla

kun vastaajaa rangaistuksen (rikoslain 16 luvun 18 §) uhalla kielletään myymästä tai muuten luovuttamasta taikka hukkaamasta sitä. Jos takavarikon alaiseksi pantava omaisuus on siviilisen hallussa, kielletään tätä luovuttamasta tai hukkaamasta sitä. Kieltoa käytetään takavarikon täytäntöönpanomuotona silloin, kun sen on katsottava riittävän torjumaan omaisuuden kätkemiseen, hävittämiseen tai muuhun hukkaamiseen liittyvän vaaran, sekä silloin kun kohteena on kiinteä omaisuus.

Koska usein vasta takavarikkopäätöksen täytäntöönpanovaiheessa voidaan luotettavasti arvioida, edellyttääkö hakijan oikeuden turvaaminen hallinnan poisottoa vai vain hukkaamiskiellonmenettelyä, ehdotetaan, että vasta takavarikkoon täytäntöön pantaessa ja siis ulosottomiehen toimesta ratkaistaan se, kumpaa menettelyä tullaan käyttämään. Jo nykyisessäkin ulosottomieskäytännössä on esiintynyt hukkaamiskiellotyypistä täytäntöönpanoa, vaikka ulosotonhaltijan päätöksessä on määrätty takavarikosta. Tämä saattaa johtua siitä, että takavarikoidun esineen säilyttäminen voi aiheuttaa huomattavia vaikeuksia ja että omaisuuden jättämisestä velallisen haltuun ei kyseisessä yksittäistapauksessa ole ollut pelättävissä vaaraa turvaamistoimen hakijalle.

Pykälässä tarkoitetun turvaamistoimen saamisen edellytyksenä on ensinnäkin se, että hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on vastapuolelta saaminen, joka voidaan määrätä maksettavaksi ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1

momentissa tarkoitettulla ratkaisulla. Sanotussa lainkohdassa tarkoitetaan ratkaisulla tuomioistuimen riita-asiassa antaman tuomion lisäksi maksamismääräysmenettelyssä annettua välitystuomiota taikka ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua hallintoviranomaisen ratkaisua. Sanotun lainkohdan mukaan sellaisia viranomaisia voivat olla valtioneuvosto, ministeriö, keskusvirasto tai lääninhallitus.

Kuten voimassa olevassa laissa, pykälässäkään ei ehdoteta, että takavarikko olisi mahdollinen ainoastaan sillä edellytyksellä, että saamista koskeva asia olisi tuomioistuimessa käsiteltävänä. Pykälän mukaan riittää, että saaminen on tai sen voidaan olettaa vastaisuudessa suhteellisen pian olevan oikeudenkäynnin tai muun vastaavanlaisen tutkinnan kohteena. Pykälässä tarkoitettua turvaamistoimen myöntämisen edellytyksenä ei ole myöskään se, että saaminen olisi turvaamistointia haettaessa erääntynyt. Riittävää on kuten voimassa olevankin lain mukaan se, että saatava on erääntynyt siihen mennessä kun hakijan saamista koskeva pääasia ehdotuksen 6 §:n mukaisesti on saatettu tutkittavaksi.

Toisena pykälässä tarkoitettua turvaamistoimen saamisen edellytyksenä voimassa olevan lain mukaisesti on *hukkaamisvaara*. Se tarkoittaa sitä, että on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa omaisuuttaan taikka menettelee muulla hakijan saamista vaarantavalla tavalla.

Pykälän mukaan tuomioistuin voi määrätä pantavaksi vastapuolen irtainta tai kiinteätä omaisuutta takavarikkoon niin paljon, että saaminen tulee turvatuksi. Turvaamistoimen täytäntöönpanosta ja mahdollisesta myöhemmästä oikeudenkäynnistä aiheutuvia kuluja ei saisi tässä yhteydessä ottaa huomioon sen vuoksi, että niiden osalta hakijalle ei vielä ole syntynyt saamista vastapuolta kohtaan. Niiden korvaamista koskeva kysymys voidaan ehdotuksen 10 §:n mukaisesti ottaa esille itse pääasiaa käsiteltäessä.

Pykälässä tarkoitettua turvaamistoimesta päätettäessä päätöksessä ei yleensä tarvitsisi mainita, mikä vastapuolen omaisuus tulee olla toimenpiteen kohteena, vaan ainoastaan se määrä, minkä arvosta omaisuutta on määrättävä takavarikkoon. Takavarikkoa täytäntöön pantaessa ulosottomies ratkaisee, mihin vasta-

puolen omaisuuteen turvaamistoimi on kohdistettava.

Poikkeuksellisesti saattaa turvaamistoimen kohteen nimeäminen tulla kysymykseen jo turvaamistoimesta päätettäessä. Näin on esimerkiksi silloin, kun turvaamistoimi halutaan kohdistaa ulkomaalaisen laivanvarustajan Suomesa sijaitsevaan, poiskuljettamisvaaran alaiseen alukseen.

2 §. Ehdotuksen 2 §:n mukaan takavarikon määräämisen edellytyksenä on ensinnäkin se, että hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on tiettyyn vastapuolen hallussa olevaan esineeseen tai omaisuuteen vastapuolta parempi oikeus, joka voidaan vahvistaa ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla ratkaisulla. Edellä 1 §:n kohdalla on selostettu, mitä ovat ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettut ratkaisut.

Toisena edellytyksenä pykälässä tarkoitettua turvaamistoimen saamiselle on kuten myös 1 §:ssä se, että on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa sanotun esineen tai omaisuuden taikka menettelee muulla hakijan oikeutta vaarantavalla tavalla.

Sen, toteutetaanko pykälässä tarkoitettu turvaamistoimi hallinnan poisotolla vai kieltomenettelyllä, päättää kuten 1 §:n kohdalla on selostettu, ulosottolain 7 luvun 2 §:n perusteella ulosottomies.

Pykälää vastaava säännös on kumottavaksi ehdotettua ulosottolain 7 luvun voimassa olevassa 1 §:ssä yhdessä saamisen turvaamista koskevan säännöksen kanssa. Säännös ehdotetaan kirjoitettavaksi omaksi lainkohdakseen toisaalta siksi, että turvattavana oikeutena on nyt omistusoikeus tai muu parempi oikeus sekä toisaalta sen vuoksi, että käsiteltävänä olevassa pykälässä on kysymys tietyn esineen tai tietyn omaisuuden yksilöidyn osan taikka esineen eikä, kuten saamisioikeuden turvaamisessa, velallisen minkä tahansa omaisuuden saattamisesta turvaamistoimen kohteeksi.

Määrättäessä turvaamistoimesta käsiteltävänä olevan pykälän perusteella tuomioistuimen on tietenkin päätöksessään yksilöidysti todettava, mistä omaisuudesta on kysymys. Oikeus, jota käsiteltävänä olevan lainkohdan nojalla suojataan, on useimmiten omistusoikeus. Kysymykseen saattaa kuitenkin tulla muukin esinekohtainen oikeus tai vaade, esimerkiksi vuokra- tai muu käyttöoikeus taikka panttioikeus tai muu esinevakuus. Hakijan oikeudelta

ei edellytetä niin sanottua esineoikeudellista suojaa suhteessa kolmansiin.

Edellytyksenä pykälässä tarkoitetun turvaamistoimen myöntämiselle ei ole ainoastaan se, että vastapuoli saattaa piilottaa, hävittää tai luovuttaa omaisuuden, vaan että vastapuoli esimerkiksi perustamalla omaisuutta rasittavia oikeuksia taikka vahingoittamalla omaisuutta tai käyttämällä sitä niin, että sen arvo laskee, vaarantaa hakijan oikeuden. Turvaamistoimi saatetaan rajoittaa koskemaan myös tiettyä toimintaa. Päätöksessä saatetaan esimerkiksi kieltää vastapuolta myymästä kiinteistöllä olevaa metsää.

Tätäkin pykälää voidaan soveltaa sekä irtaimen että kiinteään omaisuuteen kuin myös omaisuuteen, joka on kolmannen hallussa.

3 §. Voimassa olevassa ulosottolaissa ei ole yleistä turvaamissäännöstä, jota voitaisiin soveltaa muunlaisen oikeuden tai etuuden kuin saamisen tai paremman oikeuden turvaamiseen. Ulosottolain 7 luvun voimassa olevassa 4 §:ssä säädetään kuolinpesän osakkuuteen ja yhteisomistukseen perustuvien vaateiden sekä puolison tasinko-oikeuden turvaamisesta.

Yleisperusteluissa mainituin perustein pykälässä ehdotetaan, että jos vastapuoli tekemällä tai ryhtymällä johonkin tai laiminlyömällä joltain taikka muulla tavoin estää tai rajoittaa hakijan sellaisen oikeuden, joka voidaan vahvistaa ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetulla ratkaisulla, tuomioistuim voi sakon uhalla kieltää vastapuolta tekemästä jotain tai velvoittaa hänet tekemään jotain, oikeuttaa hakijan tekemään tai teettämään vastapuolen kustannuksella jotakin sekä määrätä vastapuolen omaisuutta pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon tai määrätä jostain muusta toimenpiteestä, joka on tarpeen hakijan oikeuden turvaamiseksi. Ehdotuksen 1 §:n kohdalla on selostettu, mitä ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetulla ratkaisulla tarkoitetaan.

Pykälässä tarkoitettujen toimenpiteiden tarkoitus ei välttämättä ole ainoastaan turvata hakijan oikeuden toteutuminen myöhemmässä oikeudenkäynnissä ja täytäntöönpanossa, vaan tavoitteena voi olla myös järjestellä jokin tilanne väliaikaisesti esimerkiksi oikeudenkäynnin aikana.

Pykälän soveltamisen edellytyksenä on, että on olemassa vaara, että vastapuoli tekemällä jotakin, ryhtymällä johonkin tai laiminlyömillä jotakin tai jollakin muulla tavoin estää tai

heikentää hakijan oikeuden toteutumista tai muulla tavoin menettelemällä olennaisesti vähentää sen arvoa tai merkitystä.

Siitä, miten vastapuoli aktiivisella toiminnalla voi estää tai heikentää hakijan oikeuden toteutumisen, voidaan mainita seuraavia esimerkkejä. Vastaaja voi riittämättömään oikeusperusteeseen nojautuen esimerkiksi kohdistaa kantajan omaisuuteen sellaisia toimia, että omaisuutta ei sen jälkeen enää lainkaan voida tai voidaan ainoastaan suurin vaikeuksin tai kustannuksin saattaa kantajan oikeuden edellyttämään kuntoon. Sellaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi eläinten teurastaminen tai metsän hakkaaminen. Lisäksi vastapuolena oleva kiinteistön omistaja voi suorittaa kiinteistöön kohdistuvia sellaisia toimia, jotka tekevät kantajalle mahdottomaksi käyttää hyväkseen hänelle kuuluvaa käyttöoikeutta tai kiinteistöä koskevaa muuta oikeutta. Esimerkkinä tällaisesta toimenpiteestä voidaan mainita runsaat metsänhakkuut, soran myynti ja ruokamullan myyminen pelloilta.

Kun on riitaa paremmasta oikeudesta tiettyyn valmistusmenetelmään tai muuhun liikesalaisuuteen, vastapuoli saattaa paljastaa salaisuuden kolmannelle. Lisäksi vastapuoli voi ryhtyä harjoittamaan sellaista liiketoimintaa, josta hän on luvannut pidättäytyä tai jonka harjoittaminen häneltä on kielletty.

Siitä, mitä pykälässä tarkoitetaan vastapuolen laiminlyönnillä, voidaan esimerkkinä mainita sellaisen omaisuuden hoitamisen laiminlyönti, joka on jätetty vastapuolen hallintaan ja josta laiminlyönnistä voi olla seurauksena hakijan vahingoksi jäävä omaisuuden arvon aleneminen.

Siitä, mitä pykälässä tarkoitetaan vastapuolen muunlaisella toiminnalla, voidaan mainita esimerkkinä se, että vastaaja harjoittaa kiinteistöllään toimintaa, joka aiheuttaa immisiotyypistä haittaa naapurille tai katkaisee esimerkiksi sähkön tai veden toimittamisen tälle.

Jos vastapuoli menettelyllään tai laiminlyönnillään tai jollakin muulla tavoin todennäköisesti aiheuttaa vaaraa hakijan oikeuden toteutumiselle, tuomioistuim voi hakijan hakemuksesta pykälän 1—5 kohdan mukaisesti sakon uhalla kieltää vastapuolta tekemästä jotakin tai ryhtymästä johonkin taikka määrätä hänet sakon uhalla tekemään jotakin. Lisäksi tuomioistuim voi määrätä vastapuolen omaisuutta pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon sekä

määrätä jostakin muusta toimenpiteestä, joka on tarpeen hakijan oikeuden turvaamiseksi.

Edellä mainitun kehotuksen tai kiellon asiallinen sisältö määräytyy kussakin tilanteessa tarvittavien toimenpiteiden mukaan. Pykälän 1—5 kohdassa mainittuja keinoja voidaan käyttää kutakin itsenäisesti tai toistensa kanssa yhdessä. Silloin kun omaisuutta määrätään pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon, ulosottomiehen tulee tarvittaessa antaa toimitsijalle ulosottolain muutettavaksi ehdotetun 7 luvun 9 §:n mukaan virka-apua.

Silloin kun tuomioistuin 5 kohdan mukaan määrää jostakin muusta toimenpiteestä, joka on tarpeen hakijan oikeuden turvaamiseksi, päätöksessä on oltava yksilöity määräys siitä, mitä toimenpidettä tarkoitetaan.

Pykälän perusteella turvattava oikeus on muu kuin 1 §:ssä tarkoitettu saamisoikeus tai 2 §:ssä tarkoitettu esinekohtainen parempi oikeus. Oikeus on voitava vahvistaa ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla ratkaisulla. Sen osalta, mitä sanotussa lainkohdassa ratkaisulla tarkoitetaan, viitataan ehdotuksen 1 §:n perusteluihin. Samalla tavalla kuin 1 ja 2 §:n kohdalla on selostettu, turvaamistoimeen ryhtyminen edellyttää, että oikeus voidaan vastaisuudessa saattaa vahvistettavaksi ehdotuksen 6 §:n mukaisesti, jos sen olemassaoloa ei ole jo mainitulla ulosottolain 3 luvun 1 §:n mukaisella ratkaisulla vahvistettu.

Useimmiten turvaamistoimi merkitsee sitä, että hakijalle väliaikaisesti annetaan jokin korvaava muu etuus kuin mitä hänen varsinainen oikeutensa sisältää. Tämä muu etuus on tarkoitettu turvaamaan hakijan varsinaista oikeutta. Kuitenkin tässä pykälässä ehdotettu turvaamistoimi voi tarkoittaa myös sitä, että hakijalle annetaan jo etukäteen, siis jo ennen oikeudenkäyntiä ja tuomiota, oikeus ainakin jossakin laajuudessa nauttia kyseistä hänelle todennäköisesti kuuluvaa oikeutta. Niinpä esimerkiksi siitä huolimatta, että tuomioistuimessa olisi vireillä riita velvollisuudesta toimittaa sähköä kantajalle, voidaan tämän pykälän mukaisella pääasiasratkaisua edeltävällä päätöksellä vastaaja velvoittaa toimittamaan sähköä kantajalle, jolle sähköön väliaikaisestakin saamatta jäämisestä saattaisi aiheutua huomattavaa vahinkoa.

Pykälän 2 momentin mukaan tuomioistuimen tulee, päättäessään 1 momentissa tarkoitettua kiellon tai määräyksen antamisesta kiinnittää huomiota siihen, että vastapuolelle ei

turvattavaan etuuteen nähden aiheudu kohtuutonta haittaa. Huomiota on kiinnitettävä siihen, ettei väliaikaista määräystä asianosaisten oikeussuhteesta ennen oikeudenkäyntiä tai muuta vastaavanlaista päätöstä tule antaa muulloin, kun siihen on olemassa painavia syitä. Tällöin pitää vertailla keskenään hakijalle muutoin aiheutuvaa vahinkoa, hänelle toimesta aiheutuvaa hyötyä ja vastapuolelle mahdollisesti aiheutuvaa haittaa.

4 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, että tuomioistuin ottaa turvaamistointia koskevan asian käsiteltäväkseen hakemuksesta ja siitä, miten määräytyy turvaamistoimesta päättävä tuomioistuin.

Pykälän 1 momentin mukaan turvaamistointia päättää se yleinen tuomioistuin, missä hakijan vaatimusta tai oikeutta koskevan pääasian oikeudenkäynti on vireillä. Pykälässä tarkoitetaan vaatimuksella tai oikeudella sitä 1 §:ssä tarkoitettua saamista taikka sitä 2 §:ssä tarkoitettua parempaa oikeutta tiettyyn esineeseen tai muuhun omaisuuteen taikka sitä 3 §:ssä tarkoitettua muuta vaatimusta, jonka turvaamiseksi turvaamistointia on pyydetty.

Momenttiin ehdotetaan lisäksi selvyuden vuoksi otettavaksi nimenomainen säännös siitä, että jos pääasian käsittely on päättynyt eikä muutoksenhakua tai vastauksen antamista varten säädetty aika ole kulunut umpeen, turvaamistointia koskevan asian käsittelee viimeksi pääasiaa käsitellyt tuomioistuin.

Jos sellaista oikeudenkäyntiä ei ole vielä vireillä, määräytyy toimivaltainen tuomioistuin 10 luvun säännösten mukaan. Siitä huolimatta, että asianomaiset ovat tehneet välityssopimuksen itse riidan saattamisesta tuomioistuimen asemesta välimiesten ratkaistavaksi, tuomioistuin ja vain se voi päättää turvaamistointia koskevasta hakemuksesta. Siltä osin, että välimiehet eivät itse voi päättää turvaamistoimesta, säännös vastaa jo nykyisin voimassa olevaa oikeutta. Toisaalta ei ole pidetty mahdollisena antaa välimiehelle oikeutta päättää turvaamistoimesta eikä toisaalta voida ajatella, että välityssopimus estäisi asianomaisen mahdollisuuden turvautua turvaamistoimenpiteeseen.

Pykälän 1 momentin mukaan päätös turvaamistoimesta annetaan hakemuksesta. Tuomioistuin ei siis ota turvaamistointia koskevaa kysymystä käsiteltäväksi omasta aloitteestaan, vaan hakijan tulee sitä nimenomaan pyytää.

Pykälän 2 momentin mukaan silloinkin, kun yleinen tuomioistuin ei ole toimivaltainen kä-

sittelemään pääasiasa, turvaamistoinsta päät-täisi yleinen tuomioistuin. Sellaisena olisi tässä tilanteessa sen paikkakunnan käräjäoikeus, missä vastapuolella on kotipaikka taikka missä kyseinen omaisuus tai huomattava osa siitä sijaitsee tai missä turvaamistoimen tarkoitus voi muuten toteutua. Ehdotusta valmisteltaessa on pidetty tarkoituksenmukaisena sitä, ettei turvaamistoinsta päättämistä hajauteta erityistuomioistuimille tai hallintotuomioistuimille taikka ulosottolain 3 luvun 1 §:n momentissa tarkoitetuille viranomaisille. Ehdotuksella on pyritty siihen, että turvaamistoisäännös-tön soveltaminen tapahtuisi keskitetysti ja yhtenäiset tutkintalinjat mahdollistavasti. Käyttö harkittaisiin pääsääntöisesti samanlaisin peruste-in, huolimatta siitä, missä itse pääasia käsi-tellään,

5 §. Pykälän 1 momentti sisältää säännöksen turvaamistointa koskevasta hakemuksesta ja hakemuksen käsittelemisestä kiireellisesti.

Voimassa olevan lain mukaan (ulosottolain 7 luvun 17 §) turvaamistointa on pyydetävä kirjallisella hakemuksella.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että turvaamistointa on haettava kirjallisesti. Jos turvaamistoimi liittyy vireillä olevaan oikeudenkäyntiin, hakemus voidaan tehdä suullisesti siinä istunnossa, jossa pääasiasa käsitellään.

Voimassa olevassa laissa ei ole nimenomaista säännöstä turvaamistointa koskevan asian käsittelemisestä kiireellisesti. Kun turvaamistoinsta päättäminen ehdotuksen perusteella siirtyy uuden viranomaisen tehtäväksi, ehdotusta valmisteltaessa on pidetty tärkeänä korostaa lakiin otettavalla nimenomaisella säännöksellä turvaamistointa koskevien asioiden kiireellistä käsittelemistä.

Pykälän 2 momentti sisältää säännöksen tilaisuuden varaamisesta vastapuolelle tulla kuulluksi hakemuksen johdosta. Ulosottolain voimassa olevan 7 luvun 7 §:n mukaan ennen turvaamistointa koskevaa päätöstä vastapuolelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, ellei asia ole sellainen, "ettei se siedä sellaista viivytystä".

Momenttiin otettavaksi ehdotetun säännöksen pääsäännön mukaan hakemusta ei voida lopullisesti hyväksyä varaamatta vastapuolelle tilaisuutta tulla hakemuksen johdosta kuulluksi. Kun vastapuolelle varataan tilaisuus tulla kuulluksi, tuomioistuin voi määrätä, että vastapuoli voi antaa kirjallisen vastauksen, tai kutsua hänet istuntoon. Jos tuomioistuin heti

katsoo, ettei hakijan turvaamistointa koskevaan pyyntöön voida suostua, vastapuolelle ei tarvitse varata tilaisuutta tulla kuulluksi.

Jos se, mitä turvaamistoinsta on tavoiteltu, voisi vaarantua vastapuolen kuulemista varten varatun tilaisuuden johdosta, tuomioistuin voi momentin perusteella hakijan pyynnöstä antaa väliaikaisen turvaamistoisimääräyksen varaamatta vastapuolelle tilaisuutta tulla kuulluksi. Ratkaisu on voimassa kuitenkin ainoastaan toistaiseksi eli siihen asti, kunnes vastapuolelle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi ja vaatimus sen jälkeen on lopullisesti tutkittu.

Riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisen yhteydessä uudistettavan oikeudenkäymiskaaren 11 luvun mukaan tuomioistuin huolehtii tiedoksiannosta. Väliaikaisen turvaamistoisipäätöksen yhteydessä annetaan turvaamistointa hakeneelle määräaika, mihin mennessä hänen on tultava hakemustaan jatka-maan, uhalla että muutoin hakemus jää sille-nä ja väliaikainen turvaamistoisipäätös peruuntuu.

Väliaikainen ratkaisu voi olla tarpeen muun muassa silloin, kun toimenpiteeseen tulee voida ryhtyä nopeasti sen vuoksi, että vastapuoli on parhaillaan ryhtymässä toimenpiteisiin, jotka välittömästi alentaisivat sanotun omaisuuden arvoa. Erityisen tarpeellinen väliaikainen ratkaisu voi olla silloin, kun turvaamistoinsta tulee voida ryhtyä yllättäen sen vuoksi, että on olemassa vaara, että vastapuoli saatuaan tiedon turvaamistointa koskevasta hakemuksesta, välittömästi ryhtyy hakijan oikeutta vaaranta-viin toimiin.

On ilmeistä, että kuten turvaamistoisimikäy-tännössä tähänkin asti, väliaikainen turvaamis-toimi on oleva lähes poikkeuksetta tarpeellinen koko säännösten tehokkaan toimivuuden kan-nalta.

Pykälän 3 momentin mukaan turvaamistoinsta koskevan asian käsitelyssä noudatetaan soveltuvien osin niitä oikeudenkäymiskaaren säännöksiä, jotka ovat voimassa oikeudenkäyntiin liittyvää kysymystä käsiteltäessä. Riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamista koskevan ehdotuksen oikeudenkäymiskaaren 5 ja 6 luvun säännösten mukaan turvaamistointa koskeva kysymys voidaan valmistella ja käsitellä pääkäsitelyssä pääasiasta erillisenä asiana.

Myös turvaamistointa käsiteltäessä tuomiois-tuimen kokoonpano määräytyy sen mukaan, käsitelläänkö sitä pääasiasa, johon turvaamis-toimi liittyy, valmistelussa, valmistelun yhtey-

dessä pidettävässä pääkäsitelyssä vai erillisessä pääkäsitelyssä. Yleensä turvaamistointia koskevan kysymyksen käsittely tulee esille pääasiaa koskevan asian valmistelussa.

Myös erillisen turvaamistointia koskevan hakemuksen käsittelyssä noudatettaisiin soveltuvin osin samoja menettelysäännöksiä, jotka ovat voimassa silloin, kun sellainen vaatimus esitetään tuomioistuimessa vireillä olevassa oikeudenkäynnissä. Edellä mainitun oikeudenkäyntimenettelyn uudistamista koskevan hallituksen esityksen oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 5 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan turvaamistointia koskeva erillinen asia käsiteltäisiin kuitenkin käräjäoikeudessa aina yhden tuomarin käsittelyssä.

Silloin, kun turvaamistointia haetaan ehdotuksen 4 §:n 1 momentin perusteella vasta muutoksenhakutuomioistuimessa, hakemuksen käsittelyssä noudatettaisiin pykälän säännösten lisäksi niitä säännöksiä, jotka ovat voimassa asian käsittelemisestä muutoksenhakutuomioistuimessa.

Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että turvaamistoimesta päättäessään tuomioistuimelle riittävät päätöksenteon perusteeksi todennäköiset syyt turvaamistoimelle. Hakijan velvollisuudella asettaa vakuus ja 11 §:n mukaisella ankaralla vahingonkorvausvastuulla vastapuolen edut tulevat riittävästi turvatuksi. Jos tuomioistuimet ryhtyvät tutkimaan turvaamistointia koskevaa kysymystä pääasian tutkimisen rinnastettavalla tavalla, on olemassa vaara, että turvaamistointia koskevan päätöksen saaminen nopeasti ei toteudu. Vaikka turvaamistoimesta päättäminen siirretään tuomioistuimelle, tulisi menettelyn edelleen säilyä nopeana ja summaarisena.

6 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, missä ajassa turvaamistoimeen suostumisen jälkeen hakijan on nostettava kanne pääasiassa tuomioistuimessa tai vastaavasti saatettava pääasia muun pykälässä tarkoitetun viranomaisen käsiteltäväksi, jotta turvaamistoimi ei peräytyisi. Vastaavanlainen säännös sisältyy ulosottolain 7 luvun voimassa olevaan 11 §:ään.

Sanotun 11 §:n 1 momentin mukaan turvaamistoimi peräytyy, jos hakija ei nosta kannetta kuudessa viikossa turvaamistoimesta päättämisestä, tai kun on kysymys matkustamiskiellosta, kolmessa viikossa. Nyt pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että aika, jolloin pääasia on pantava vireille, olisi yksi kuukausi. Ehdotettava muutos johtuu osittain siitä, että riita-asioi-

den oikeudenkäyntimenettelyn erillisen uudistamisen yhteydessä asia tulee vireille jo haastehakemuksen tuomioistuimeen toimittamisella eikä, kuten nykyisin, haasteen tiedoksisaamisella. Määräaika kanteen nostamiselle laskeaan siitä päivästä, jolloin turvaamistointia koskeva päätös on annettu. Määräaika on laskettava lopullisesta päätöksestä, vaikka samassa asiassa olisi aikaisemmin annettu väliaikainen määräys.

Sanotun voimassa olevan 11 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen mukaan kanteen vireille panemisen aika alkaa eräntymispäivästä, kun on kysymys saamisesta, josta kiinteä omaisuus on panttina, jos saaminen ei vielä ole eräntynyt maksettavaksi. Voimassa olevalla säännöksellä pyritään turvaamaan velkojan etua sellaisessakin tilanteessa, että velan eräpäivä on huomattavan kaukana tulevaisuudessa, jos velallinen vaarantaa velkojan oikeutta esimerkiksi hoitamalla omaisuutta huonosti. Kun sellaisen suojan tarve velkojalla on edelleen olemassa, ehdotetaan pykälän 1 momenttiin otettavaksi vastaavanlainen säännös.

Sanotun 11 §:n 2 momentissa on säännös siitä, minkälaisessa menettelyssä pääasia on 1 momentissa sanotussa määräajassa saatettava käsiteltäväksi. Lisäksi pykälän 3 momentissa on säännökset siitä, milloin jatkokäsittelyn katsotaan alkaneen, kun haaste on annettu tiedoksi kuuluttamalla sekä 4 momentissa siitä, milloin velkojan on annettava ulosottomiehelle selvitys 1 momentissa tarkoitetun kanteen nostamisesta.

Jatkokäsittely voi myös ehdotuksen mukaan tapahtua tuomioistuimessa tai muussa sellaisessa menettelyssä, joka ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan voi johtaa täytäntöönpanokelpoiseen ratkaisuun. Sellaisia sanotussa momentissa tarkoitettuja ratkaisuja ovat esimerkiksi välitystuomio sekä hallintotuomioistuimen, valtioneuvoston, ministeriön tai keskusviraston päätös.

Kanne katsotaan riita-asioden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamista koskevan ehdotuksen mukaan nostetuksi tuomioistuimessa määräajassa silloin, kun hakemus asian käsittelemisestä on määräajassa toimitettu tuomioistuimelle (ehdotettu oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 1 §:n 2 momentti). Silloin kun jatkokäsittely tapahtuu hallintotuomioistuimessa tai hallintoviranomaisen luona, tulee asian käsitteilyä koskeva hakemus samalla tavoin määrä-

ajassa toimittaa tuomioistuimelle tai viranomaiselle.

Jos asia on käsiteltävä välimiesmenettelyssä, turvaamistointa hakeneen asianosaisen on momentissa tarkoitettussa määräajassa esitettävä välimiesmenettelystä annetun lain (46/28) 15 §:n mukaisesti vastapuolelleen vaatimus välityssopimuksen soveltamisesta. Jos välityssopimus tarkoittaa vastaista riitaa, on turvaamistointa hakeneen asianosaisen, joka vaatii välityssopimuksen soveltamista, siis sanotussa määräajassa kirjallisesti ilmoitettava vastapuolelleen se tai ne kysymykset, joista hän haluaa välitystuomiota. Sitä vastoin ei ole välttämätöntä, että sanotussa määräraajassa toimitetaan välimiehille välimiesmenettelystä annetun lain 15 §:ssä tarkoitettu kappale tuosta ilmoituksesta.

Pykälän 1 momentin mukaan turvaamistoimi peruutetaan, jos kannetta ei nosteta momentissa määrättyllä tavalla siten kuin ulosottolain 7 luvun 13 §:ssä säädetään. Ulosottolain 7 luvun voimassa olevan 11 §:n 4 momentin mukaan velkojan on annettava ulosottomiehelle selvitys tässä pykälässä tarkoitettun kanteen nostamisesta tai jatkomenettelyn aloittamisesta kahden viikon kuluessa vireillepanomääräajan päättymisestä uhalla, että turvaamistoimi voidaan vastapuolen vaatimuksesta peruuttaa. Säännös jää edelleen kielellisesti hieman korjattuna sanottuun 7 lukuun.

Sen sijaan ulosottolain 7 luvun 11 §:n 3 momentin säännös, jonka mukaan silloin, kun lainhaku tai haaste on annettava tiedoksi kuultamalla, turvaamistoimen hakijan oikeus pysyy voimassa, jos kuulutus on julkaistu edellä selostetussa määräajassa virallisessa lehdessä, ehdotetaan kumottavaksi. Tämä johtuu siitä, että mainitun määräajan kannalta, kuten edellä on mainittu, ratkaisevaa on hakemuksen toimittaminen tuomioistuimeen eikä hakemuksen tai haasteen tiedoksianto.

Pykälän 2 momentti sisältää säännöksen siitä, miten on meneteltävä siinä tilanteessa, että välitystuomiota ei ole hakijasta riippumattomasta syystä saatu aikaan taikka jos välitystuomio sellaisesta syystä on mitätön tai kumotaan. Momentin mukaan hakijan on, jotta turvaamistoimi pysyisi voimassa, pantava kanne vireille 1 momentissa säädettyssä ajassa siitä lukien, kun hakija on saanut tiedon välitysmenettelyä kohdanneesta esteestä tai siitä, että viranomainen on todennut välitystuomion mitättömäksi tai, milloin välitystuomio kumo-

taan, siitä lukien, kun tuomioistuimen päätös on tullut lainvoimaiseksi. Se, onko kanne nostettava yleisessä tuomioistuimessa vai onko asiassa käynnistettävä uusi välimiesmenettely, riippuu siitä, onko riita asianosaisten välillä voimassa olevan välityssopimuksen nojalla ratkaistava välimiesmenettelyssä. Välitystuomion mitättömäksi julistamisesta tai kumoamisesta ei seuraa, että tuolla välitystuomiolla ratkaistua riitaa koskeva välityssopimus lakkaisi olemasta voimassa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi maininta siitä, että tuomioistuimen on, hyväksyessään turvaamistointa koskevan hakemuksen, ilmoitettava hakijalle pykälässä tarkoitettua pääasian saattamisesta käsiteltäväksi kuukauden kuluessa turvaamistointa koskevan päätöksen antamisesta tuomioistuimessa tai sellaisissa menettelyssä, joka ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan voi johtaa täytäntöönpanokelpoiseen ratkaisuun. Lisäksi hakijalle on ilmoitettava, että turvaamistoimi voi peräytyä, jos hakija ei saata pääasiaa sanotulla tavalla käsiteltäväksi tai jos pääasian käsittely jää sille.

Momenttiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi viittaussäännös ulosottolain 7 luvun 11 §:ään, jonka mukaan hakijan on annettava ulosottomiehelle kahden viikon kuluessa tässä pykälässä tarkoitettun vireillepanomääräajan päättymisestä selvitys pääasian käsiteltäväksi saattamisesta uhalla, että turvaamistoimen täytäntöönpano voidaan peruuttaa.

7§. Turvaamistoimen täytäntöönpanon edellytyksenä ulosottolain 7 luvun 16 §:n mukaan on, että hakija on turvaamistoimen hakuvaiheessa tai täytäntöönpanovaiheessa asettanut pantin tai takauksen (niin sanotun *hakijavakuuden*) siitä vahingosta, mikä vastapuolelle voi aiheuttomasta turvaamistoimesta syntyä. Käytännössä vakuus asetetaan vasta ulosottomiehelle. Voimassa olevan 16 §:n mukaan ulosotonhaltijalla on oikeus harkintansa mukaan vapauttaa hakija vakuuden asettamisesta, jos hakija ei kykene vakuutta asettamaan ja jos hän on tuonut kanteen tueksi erinomaisia syitä. Vakuutta ei vaadita myöskään, jos turvaamistoimen hakijana on jokin ulosottolain 3 luvun 20 §:n 3 momentissa mainituista. Sellaisia ovat esimerkiksi valtio, sen laitokset, Kansaneläkelaitos, Postipankki Oy, Suomen Pankki, evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta tai niihin kuuluva seurakunta.

Kun hakijavakuuden asettamista on pidettävä lähinnä turvaamistoimen täytäntöönpanon edellytyksiin liittyvänä, ehdotetaan sitä koskeva säännös edelleen säilytettäväksi ulosottolain 7 luvun 16 §:ssä. Sen sijaan käsiteltävänä olevaan 7 §:ään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevaan ulosottolain 7 luvun 16 §:ään sisältyvää säännöstä vastaava säännös siitä, että tuomioistuin voi hakemuksesta vapauttaa hakijan asettamasta mainitussa pykälässä tarkoitettua vakuutta, jos hakija ei kykene siihen ja jos hänen oikeuttaan voidaan voidaan pitää ilmeisen perusteltuna.

Vakuuden asettamisesta vapauttaminen ehdotetaan ulosottomiehen asemesta tuomioistuimen tehtäväksi lähinnä sen vuoksi, että tuomioistuin voi ulosottomiestä paremmin ottaa kantaa siihen, voidaanko vaatimusta pitää ilmeisen perusteltuna.

Kun hakijavakuuden asettaminen kuuluu vasta turvaamistoimen täytäntöönpanovaiheeseen, tuomioistuin ei omasta aloitteestaan kiinnitä huomiota vakuuden asettamiseen. Sen sijaan hakija turvaamistoihihakemusta käsitellessä voi esittää tuomioistuimelle tässä pykälässä tarkoitettua pyynnön, että hänet vapautettaisiin vakuuden asettamisesta.

8 §. Pykälä sisältää säännöksen turvaamistoimen peruuttamisesta. Ehdotuksen 1 momentti vastaa osittain ulosottolain 7 luvun voimassa olevan 13 §:n 1 momentin säännöstä. Sanotun 13 §:n 1 momentin mukaan ulosotonhaltijan on määrättävä takavarikko tai kielto peruutettavaksi, jos niitä seikkoja, jotka ovat antaneet aiheutta sanottuihin turvaamistoihin, ei enää ole tai jos toimenpide loukkaa sivullisen oikeutta.

Ulosottolain 7 luvun voimassa olevan 13 §:n 3 momentin mukaan ulosottomiehen on ilman ulosotonhaltijan määräystä peruutettava turvaamistoimen toimeenpano, jos sen hankkija pyytää peruuttamista taikka jos velallinen esittää velkojan kirjallisen ilmoituksen tai muun selvän ja luotettavan selvityksen siitä, että kysymyksessä oleva saaminen on maksettu. Vastaavanlainen säännös ehdotetaan edelleen sisällytettäväksi sanottuun 7 luvun 13 §:ään, johon pykälän 3 momentissa ehdotetaan viitattavaksi.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että jos sitä syytä, jonka vuoksi turvaamistoiesta on päätetty, ei enää ole, turvaamistoimi on määrättävä peruutettavaksi. Momentissa tarkoitettua aiheutta turvaamistoielle ei ole esimerkiksi

enää silloin, kun velallinen on vapaaehtoisesti maksanut sellaisen velan, jonka maksamisen turvaamiseksi turvaamistoimi on määrätty. Jos turvaamistoimi on tarkoittanut velvoittamista sakon uhalla pidättäytymään jostakin, esimerkiksi hakijan tekijänoikeutta loukkaavasta toimesta, aiheutta sanotulle turvaamistoielle ei enää ole, jos asianosaiset ovat päässeet sopimukseen siitä, mitä vastapuoli voi tehdä.

Käsitellessä pääasiaa taikka hallinnan tai rikkoutuneen olosuhteen palauttamista koskevaa riita-asia tuomioistuimessa tai ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua viranomaisen luona voi myös käydä ilmi, ettei syytä turvaamistoimen jatkamiselle enää ole tai että vastapuoli ei ole syyllistynyt eikä ilmeisesti tulekaan syyllistymään omavaltaiseen menettelelyyn.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan peruuttamisesta päättää asianosaisen vaatimuksesta se tuomioistuin tai muu 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomainen, jonka käsiteltävänä pääasia on. Jollei pääasia ole tuomioistuimen tai muun viranomaisen käsiteltävänä, peruuttamisesta päättää hakemuksesta se tuomioistuin, joka on ensin päättänyt turvaamistoiesta.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi edellä mainittu viittaus ulosottolain 7 luvun 13 §:ään.

9 §. Ehdotuksen mukaiset turvaamistoimet eivät ole pysyväisratkaisuja. Pääsääntönä voidaan pitää sitä, että niitä ei tulisi pitää voimassa pitempään kuin siihen saakka, kun tuomioistuin on tutkinut pääasian. Sen vuoksi pykälässä ehdotetaan, että ratkaistessaan pääasian, tuomioistuimen tulee myös määrätä turvaamistoimen voimassaolosta. Päätös turvaamistoimen voimassaolosta on annettava viran puolesta. Pykälään ehdotetaan otettavaksi nimenomainen säännös siitä, että pääasian ratkaisun yhteydessä on samalla määrättävä, kuinka kauan turvaamistoimi on voimassa. Turvaamistoimi olisi pääsääntöisesti syytä pysyttää voimassa niin kauan, että hakijalle jää riittävästi aikaa tuomion lainvoimaiseksi tulon jälkeen hakea lopullista täytäntöönpanoa tai tuomio muutoin voidaan panna täytäntöön tai kun ylempi tuomioistuin toisin määrää.

Lisäksi on kiinnitettävä huomiota siihen, että täytäntöönpano ei useinkaan voi tapahtua vasta kuin jonkin ajan kuluttua täytäntöönpanokelpoisen ratkaisun antamisesta. Lisäksi täytäntöönpanoa yleensä edeltää tiedoksianto vas-

tapuolelle. Myös asiakirjan, jolla ratkaisu on pantavissa täytäntöön, saaminen saattaa joskus kestää jonkin aikaa. Jotta se tavoite, mikä turvaamistoimella on saavutettu, ei menisi hukkaan, turvaamistointa ei tulisikaan koskaan määrätä kumoutumaan sinä ajankohtana, kun pääasiassa annetaan lopullinen ratkaisu. Momentissa ei ehdoteta mitään enimmäisaikaa, vaan tuomioistuim voi aina päätöksessään mainita, mihin asti turvaamistoimenpide on voimassa.

Pykälään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan tuomioistuim tai pykälässä tarkoitettu muu viranomaisen voi hylätessään tai jättäessään tutkimatta kanteen määrätä, että turvaamistoimi peruutetaan vasta hylkäämistä koskevan ratkaisun saatua lainvoiman. Tältäkin osin ehdotus vastaa ulosottolain 7 luvun 13 §:n 4 momentin säännöstä. Lisäksi pykälään ehdotetaan säännöstä myös sen varalta, että kanne tuomioistuimessa peruutetaan. Ehdotuksen mukaan tuomioistuimen tai muun pykälässä tarkoitetun viranomaisen tulee sellaisessa tapauksessa viran puolesta peruuttaa turvaamistoimi.

10 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös turvaamistoimesta aiheutuneiden kulujen korvaamisesta. Pykälän mukaan täytäntöönpanosta aiheutuneista kuluista vastaa ensisijaisesti turvaamistoimen hakija. Pääasian käsittelyn yhteydessä ratkaistaan asianosaisen vaatimuksesta se, kenen korvattavaksi lopullisesti jäävät turvaamistoimen hakemisesta ja täytäntöönpanosta aiheutuneet kulut.

Ulosottolain 8 luvun 5 §:n voimassa olevan 2 momentin mukaan ulosotonhaltijan tai tuomioistuimen on pääasiaa ratkaistessaan ratkaistava se, kumman riitapuolen on lopullisesti maksettava turvaamistoimesta aiheutuneet kulut. Sanottu säännös ainostaan turvaamistoimen täytäntöönpanoa koskevana ehdotetaan kumottavaksi ja vastaava säännös myös turvaamistoimen hakemisen osalta ehdotetaan otettavaksi käsiteltävänä olevaan pykälään.

Turvaamistoimi liittyy pääasiaan ja pääasian ratkaisun yhteydessä on parhaat mahdollisuudet arvioida myös turvaamistoimen tarpeellisuus ja turvaamistoimen hakemisesta ja täytäntöönpanosta aiheutuneiden kulujen korvaaminen. Pykälän säännös tarkoittaa myös sitä, että kulujen korvaamisesta ei päätetä turvaamistointa koskevan hakemuksen käsittelyn yhteydessä.

11 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan ulosottolain 7 luvun 20 §:n 1 momentin mukainen säännös turvaamistoimesta ja sen täytäntöönpanosta aiheutuneiden vahinkojen ja kulujen korvaamisesta silloin, kun hakija on tarpeettomasti hakenut turvaamistoimen. Säännös ehdotetaan asiayhteydeltään paremmin turvaamistoimen hakemista koskevien säännösten yhteyteen kuuluvana siirrettäväksi kyseessä olevaan lukuun. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan ehdotuksen muun osan edellyttämät muodolliset muutokset.

12 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan ulosottolain 7 luvun 20 §:n 2 ja 3 momentin mukainen säännös siitä, missä tuomioistuimessa ja missä määräajassa 1 momentissa tarkoitettua vahingonkorvausta koskeva kanne on pantava vireille. Säännös ehdotetaan 11 §:n kohdalla mainituin perustein siirrettäväksi kyseessä olevaan lukuun. Pykälään on tehty ainoastaan ehdotuksen muun osan edellyttämät muodolliset muutokset.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi 10 §:ssä tarkoitettujen kulujen korvaamisen hakemista koskeva säännös sen tilanteen varalta, että pääasiaa ei ole saatettu 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla vireille. Tältäkin osin menettely ehdotetaan samanlaiseksi kuin ulosottolain voimassa olevan 7 luvun 20 §:n 2 momentissa säännelty menettely vahingon ja kulujen korvaamista koskevan kanteen nostamisesta.

13 §. Pykälän 1 momentti sisältää ensinnäkin viittaussäännöksen siitä, että säännökset turvaamistoimen täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanon peruuttamisesta sisältyvät ulosottolain 7 lukuun.

Pykälään ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännös tietyn omaisuuden määräämisestä pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon eräänä vaihtoehtona 1 tai 2 §:n nojalla annetun takavarikon täytäntöönpanomuotona. Joskus esiintyy tilanteita, jolloin turvaamistoimen kohteena olevan omaisuuden arvon säilyttäminen edellyttää toimenpiteitä, joita siinä tilanteessa ei kuitenkaan voida antaa omaisuuden omistajan tai haltijan tehtäväksi. Sen vuoksi on tärkeätä, että sellainen omaisuus voidaan määrätä toimitsijan haltuun ja hoitoon. Esimerkkinä sellaisesta tilanteesta voidaan mainita turvaamistoimen kohteena olevien osakkeiden antaminen toimitsijan haltuun ja hoitoon siten, että hän voi toimenpiteillään turvata niiden arvon säilymisen.

Lisäksi tuomioistuin voi momentin mukaan turvaamistoinimesta 1, 2 tai 3 §:n nojalla päättäessään tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä täytäntöönpanosta. Tällainen määräys voi olla esimerkiksi se, mihin esineeseen tai omaisuuteen turvaamistoimi tulee kohdistaa. Tuomioistuin voi lisäksi esimerkiksi kiinteistön takavarikkoa koskevan päätöksen yhteydessä määrätä turvaamistoimen rajoittumaan siihen, että vastapuolta kielletään hakkaamasta ja myymästä metsää kiinteistöltä. Kiinteistön ulosmittauksen osalta metsänhakkuukiello perustuu ulosottolain 4 luvun 25 §:n 1 momenttiin.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan selvyiden vuoksi otettavaksi säännös, jonka mukaan se, mitä 1 momentissa on säädetty koskee soveltuvin osin myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun väliaikaisen turvaamistopäätöksen täytäntöönpanoa.

14 §. Pykälän 1 momentin mukaan turvaamistointa koskevaan päätökseen voi hakea erikseen muutosta. Säännös on otettu pykälään selvyiden vuoksi. Selvää on, että silloin, kun turvaamistointa koskeva hakemus on itsenäisenä tuomioistuimen käsiteltävänä, sen johdosta annettuun päätökseen tulee voida hakea muutosta. Mutta myös silloin, kun turvaamistointa pyydetään pääasian käsittelyn yhteydessä, turvaamistointa koskevasta päätöksestä tulee voida hakea erikseen muutosta. Muutoksenhakuintressi voi olla sekä hakijalla että vastapuolella. Hakija voi katsoa, että hakemuksen kokonaan tai osittain hylkääminen vaarantaa hänen oikeutensa toteutumisen. Vastapuoli voi taas katsoa, että turvaamistoimi on täysin aiheeton.

Momentin mukaan muutoksenhaku turvaamistointa koskevaan päätökseen ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei muutoksenhakemusta käsittelevä tuomioistuin erityisestä syystä kiellä tai keskeytä sitä. Vastaavanlainen säännös takavarikon ja hukkaamiskiellon osalta sisältyy ulosottolain 3 luvun 8 §:n voimassa olevaan 2 momenttiin. Sanottu lainkohta ehdotetaan kumottavaksi ja sitä vastaava säännös asiayhteydeltään paremmin sopivana otettavaksi käsiteltävänä olevaan pykälään. Ulosottolain 3 luvun 12 §:n 2 momentissa on säännös ylemmän tuomioistuimen mahdollisuudesta keskeyttää lainvoimaa vailla olevan tuomion täytäntöönpano. Sanotusta säännöksestä huolimatta vastaavanlainen säännös on katsottu tarpeelliseksi selvyiden vuoksi ottaa myös nyt käsiteltävänä olevaan pykälään.

Lisäksi momentissa ehdotetaan, että muutoksenhakemusta käsittelevä tuomioistuin voi tarvittaessa heti väliaikaisesti päättää turvaamistoinimesta, jos alempi tuomioistuin on hylännyt turvaamistointa koskevan hakemuksen. Väliaikaismääräys voi olla voimassa, kunnes toisin määrätään.

Joskus saattaa osoittautua tarpeelliseksi, että muutoksenhakutuomioistuin voi kiireellisesti määrätä turvaamistoinimesta ennen turvaamistointa koskevan valituksen lopullista ratkaisemista. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun turvaamistointa koskevaan hakemukseen muutoksenhakutuomioistuimen mielestä tulisi suostua välittömästi 5 §:n 2 momentin nojalla, mutta asian lopullinen ratkaiseminen viivästyy esimerkiksi vastapuolelta pyydetävän vastauksen johdosta. Sellaisen vastauksen voi hovioikeus ja korkein oikeus tarvittaessa pyytää vastapuolelta oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 3 §:n ja 30 luvun 10 §:n nojalla. Viimeksi mainitun lainkohdan nojalla korkeimman oikeuden on pyydyttävä sellainen vastaus, jos valituslupa on myönnetty. Jos muutoksenhakutuomioistuin on antanut sanotun väliaikaismääräyksen, sen tulee antaa käsittelyn päätyttyä lopullinen ratkaisu muutoksenhakemuksen johdosta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan selvyiden vuoksi otettavaksi säännös siitä, että väliaikaista turvaamistointa koskevaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta.

1.2. Ulosottolaki

Ulosottolakiin ehdotetaan tehtäviksi ne muutokset, jotka ovat välttämättömiä oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa ehdotetun turvaamistopäätöksen täytäntöön panemiseksi. Ulosottolain kokonaisuudistuksen yhteydessä myös turvaamistopäätöksen täytäntöönpanoa koskevia ulosottolain säännöksiä tullaan todennäköisesti joiltakin osin muuttamaan.

3 luku. Yleisiä säännöksiä tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta

2 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 3 momentti, joka sisältää säännöksen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisen turvaamistopäätöksen täytäntöönpanosta. Voimassa olevan pykälän 1 momentissa on luettelo niistä

tuomioista, jotka ulosottomies voi panna täytäntöön ilman ulosotonhaltijan määräystä. Momentin mukaan edellytyksenä on, että tuomio on lainvoimainen.

Ehdotukseen sisältyvän oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 14 §:n mukaan muutoksenhaku turvaamistointa koskevaan päätökseen ei estä täytäntöönpanoa, ellei muutoksenhakemusta käsittelevä tuomioistuimella tai keskeytä sitä. Jotta ulosottomies voisi ilman ulosotonhaltijan määräystä panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevan turvaamistoimipäätöksen, ehdotetaan pykälään otettavaksi uusi 3 momentti. Momentin mukaan ulosottomies voi, sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ilman ulosotonhaltijan määräystä panna täytäntöön yleisen tuomioistuimen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun säännösten nojalla antaman turvaamistoimipäätöksen.

Ulosottolain 3 luvun 4 ja 5 §:ssä on säännökset uhkasakon ja vankeuden käyttämisestä, silloin kun tekemään tai pidättäytymään velvoitettu ei noudata hänelle annettuja määräyksiä. Käsiteltävänä olevaan 2 §:ään ehdotetaan otettavaksi uusi 4 momentti, jonka mukaan ulosottomies voi ryhtyä sellaisiin toimiin kuitenkin ainoastaan ulosotonhaltijan määräyksestä.

8 §. Pykälästä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana sen 2 momentti sen vuoksi, että vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 14 §:n 3 momenttiin sanottuun lainkohtaan asiayhteydeltään paremmin sopivana.

7 luku. Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano

1 §. Luvun voimassa oleva 1 § sisältää säännöksen takavarikon myöntämisestä saamisen tai paremman oikeuden vakuudeksi. Vastaava säännös sisältyy ehdotuksen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 ja 2 §:ään. Käsiteltävänä olevassa 1 §:ssä ehdotetaan, että oikeudenkäymiskaaren 7 luvun säännösten nojalla määrätyn turvaamistoimen täytäntöönpanossa noudatetaan ulosottolain 7 luvun ja soveltuvien osin 3 ja 4 luvun säännöksiä.

Ulosottolain 3 luvun 21 §:n 1 momentin nojalla määräytyy esimerkiksi se ulosottomies, jolta turvaamistointa on pyydetty. Sanotun 1 momentin säännöksen mukaan turvaamistoimen täytäntöönpanoa on pyydetty ensisijai-

sesti sen paikkakunnan ulosottomieheltä, missä vastaaja asuu tai missä hänellä on kotipaikka. Jos määräys tarkoittaa määrättyä muualla olevaa omaisuutta, haetaan täytäntöönpanoa siellä, missä omaisuus on. Samoin voidaan menettellä, vaikka turvaamistointa koskeva päätös ei tarkoittaisikaan määrättyä omaisuutta, vaan, kuten saamisturvaamisessa, velallisen omaisuutta yleensä ja hänellä tiedetään olevan omaisuutta muualla kuin hänen asuin- tai kotipaikkakunnallaan. Milloin vastaajalla ei ole tunnettua asuinpaikkaa Suomessa, saadaan täytäntöönpanoa hakea sieltä, missä hänet tavataan tai hänellä on omaisuutta tai työpaikka.

Lain 3 luvun 21 a §:n nojalla ulosottomiehen on siirrettävä turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano toisen paikkakunnan ulosottomiehelle täytäntöön pantavaksi, jos ulosottomies toteaa, että päätös olisi pantava täytäntöön tuolla paikkakunnalla.

Lain 3 luvun 4 §:ssä säädetään, että jos tuomio velvoittaa tappiupuolen jotakin tekemään ja jos toinenkin saattaa sen tehdä, olkoon ulosotonhaltijalla oikeus valtuuttaa voittopuoli vastapuolen kustannuksella se tekemään tahi toisella teettämään. Lisäksi momentissa säädetään, että jos ainoastaan tappiupuoli voi sen tehdä, hänet pakotetaan siihen uhkasakolla tai vankeudella.

Saman luvun 5 §:ssä säädetään, että jos tappiupuolta on tuomiossa kielletty jotakin tekemästä taikka estämisestä toista jotakin tekemästä ja jos hän kiellon rikkoo, ulosotonhaltijalla on valta tuomita hänet joka kerta, kun hän sen tekee, uhkasakkoon. Lisäksi ulosotonhaltija voi määrätä ryhdyttäväksi muuhun toimenpiteeseen, joka on tarpeen, jotta kiellon rikkominen estyy. Saman pykälän 2 momentissa säädetään, että jos tappiupuoli ei "ota uhkasakosta ojentuakseen", ulosotonhaltija voi määrätä hänet tuomioistuimessa syytettäväksi ja tuomioistuimella voi silloin tuomita vastapuolen korkeintaan kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen.

Ulosottolain 4 luvun 28 §:n 1 momentin mukaan on kiinteistön tai määräalan ulosmittauksesta ilmoitettava kiinteistörekisteriviranomaiselle.

Saman pykälän 2 momentin mukaan sähköaseman tai johdon taikka kiinteistön, johon kuuluu sähköasema, ulosmittauksesta on ilmoitettava kauppa- ja teollisuusministeriölle.

Pykälän 3 momentin mukaan alusrekisteriin merkityn suomalaisen aluksen tai sen osuuden,

rekisteröidyn ilma-aluksen, linja- tai kuorma-auton taikka perävaunun sekä patentin, tavaramerkkioikeuden ja mallioikeuden ulosmittauksesta sekä ulosmittauksesta sellaisen saatavan perimiseksi, jonka vakuudeksi on vahvistettu yritysikiinnitys, on viipymättä ilmoitettava asianomaiselle rekisteriviranomaiselle.

Vastaavanlainen ilmoitusvelvollisuus ulosottomiehellä on silloin, kun edellä mainittuun omaisuuteen on kohdistettu oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa tarkoitettu turvaamistoimi.

2 §. Voimassa olevan pykälän 1 momentissa on myymis- tai hukkaamiskiellosta päättämistä koskeva säännös. Pykälän 2 momentissa on säännös sivulliselle annettavasta kiellosta luovuttaa hallussaan olevaa hukkaamiskiellon alaista omaisuutta. Viimeksi mainittu säännös ehdotetaan siirrettäväksi 8 §:n 5 momentiksi.

Nykyisessä muodossaan pykälän 1 momentti tulee tarpeettomaksi oikeudenkäymiskaaren 7 lukuun otettavien säännösten johdosta.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan ensinnäkin otettavaksi voimassa olevan 5 §:n 1 momentin mukainen säännös siitä, että irtaimen omaisuuden takavarikko pannaan täytäntöön noudattaen soveltuvien osin irtaimen omaisuuden ulosmittaamista koskevia säännöksiä.

Kuten oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 ja 2 §:n kohdalla on selostettu, ehdotetaan, että päätös siitä, otetaanko turvaamistoimen kohteena oleva omaisuus pois vastapuolelta vai rajoitetaanko hänen oikeuttaan hallita omaisuutta, tehtäisiin vasta turvaamistoimen täytäntöönpanon yhteydessä. Sen vuoksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, missä muodossa takavarikko käytännössä toteutetaan. Momentin mukaan ulosottomies voi, jos hukkaamisvaara todennäköisesti on vähäinen tai olosuhteet muutoin antavat siihen aihetta taikka turvaamistoimen hakija siihen suostuu, antaa hakijan vastapuolelle sellaisen omaisuuden hukkaamista koskevan kiellon kuin 8 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi.

Kuten oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:n perusteluissa on todettu, vasta takavarikkopäätöksen täytäntöönpanovaiheessa voidaan luotettavasti arvioida, edellyttääkö hakijan oikeuden turvaaminen hallinnan poisottoa vai vain hukkaamiskieltoimenettelyä. Sen vuoksi ehdotetaan, että takavarikkoa täytäntöön pantaessa ja siis ulosottomiehen toimesta ratkaistaan se, kumpaa menettelyä tullaan käyttämään. Kuten

sanottujen perustelujen kohdalla on todettu, jo nykyisinkin ulosottomieskäytännössä on esiintynyt hukkaamiskielto-tyypistä täytäntöönpanoa, vaikka ulosotonhaltijan päätöksessä on määrätty takavarikosta. Tämä on saattanut johtua esimerkiksi siitä, että takavarikoidun esineen säilyttäminen aiheuttaisi huomattavia vaikeuksia ja että omaisuuden jättämisestä velallisen haltuun ei kyseisessä yksittäistapauksessa ole ollut pelättävissä vaaraa turvaamistoimen hakijalle. Ne perusteet, milloin takavarikon asemesta hukkaamiskielto tulisi kysymykseen, ehdotetaan määriteltäviksi käsiteltävänä olevassa momentissa.

Ensimmäisenä perusteena momentissa mainitaan se, että hukkaamisvaara on todennäköisesti vähäinen. Tällä tarkoitetaan sitä, että ei juurikaan ole pelättävissä, että vastapuoli toimisi hakijan vahingoksi, vaikka turvaamistoimen kohteena oleva esine jätettäisiin hänen haltuunsa.

Toisena harkintaperusteena momentissa mainitaan, että olosuhteet muutoin antavat aiheen niin päättää. Viimeksi mainittu peruste voi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, kun on kysymys esineestä, jota ainoastaan vastapuoli voi vaikeudetta hallita. Sellaisena perusteena voi olla myös se, että hallinnan siirrosta siitä saatavaan hyötyyn verrattuna aiheutuu huomattavia kuluja.

Kolmantena perusteena hukkaamiskiellon käyttämiselle olisi, kuten voimassa olevassa laissakin, että hakija siihen suostuu.

Momenttiin otettavaksi ehdotetuilla harkintaperusteilla itse asiassa tarkoitetaan sitä, että se raja, mikä käytännössä on muodostunut takavarikon ja hukkaamiskiellon käytön välille, pysyisi edelleen samanlaisena.

Myös silloin, kun takavarikon kohteena on kiinteä omaisuus, samalla tavoin kuin voimassa olevan lain mukaan, turvaamistoimenpiteenä voi tulla kysymykseen ainoastaan hukkaamiskielto.

Momentissa ehdotetaan viitattavaksi luvun 8 §:n 1 momenttiin, johon momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, miten hukkaamiskielto käytännössä toteutetaan.

3 §. Pykälän voimassa olevassa 1 momentissa on säännös kiinteän omaisuuden panemisesta myymis- ja hukkaamiskieltoon ulosotonhaltijan päätöksellä. Lisäksi sanottuun momenttiin sisältyy säännös sellaisesta omaisuudesta tulevan vuokran tai muun maksun panemisesta takavarikkoon. Lisäksi momentissa on viit-

taussäännös 4 luvun 25 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan ulosotonhaltija voi momentissa mainituin edellytyksin määrätä toimitsijan ottamaan omaisuuden haltuunsa ja sitä hoitamaan.

Oikeudenkäymiskaaren 7 lukuun ei ehdoteta erityissäännöstä kiinteistön takavarikoimisen osalta. Kun sanottuun lukuun sisältyy säännökset turvaamistoimen päättämisen osalta, ehdotetaan käsiteltävänä olevaan pykälään otettavaksi säännös siitä, miten kiinteän omaisuuden takavarikko pannaan täytäntöön.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kiinteän omaisuuden takavarikko pannaan täytäntöön noudattaen soveltuvin osin kiinteistön ulosmittaamista koskevia säännöksiä. Kiinteistön ulosmittaamista koskevat säännökset sisältyvät pääasiassa ulosottolain 4 luvun 21—28 §:ään. Kun ulosottolain 4 luvun 24 §:n 1 momentissa on erityissäännös kiinteistöstä tulevan vuokran, hyrryn tai veron osalta, on se momentin perusteella soveltuvin osin voimassa myös silloin, kun kiinteä omaisuus on takavarikoitu. Ulosottolain 4 luvun 24 §:n 2 momentissa ja 25 §:n 2 momentissa on säännös siitä, että ulosotonhaltija voi määrätä sanotuissa lainkohdissa mainituin edellytyksin toimitsijan ryhtymään toimenpiteisiin velkojan edun turvaamiseksi. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 11 §:n 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset vastapuolen omaisuuden määräämisestä toimitsijan haltuun. Sen vuoksi momenttiin ei tarvita voimassa olevan 1 momentin mukaista viittausta ulosottolain 4 luvun 25 §:n 2 momenttiin.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan lain mukainen säännös siitä, millä tavoin kiinteistön takavarikoiminen rajoittaa sen omistajan tai haltijan oikeuksia.

Asiallisesti käsiteltävänä olevan 2 momentin säännökset vastaavat voimassa olevan momentin säännöksiä. Käytännössä kiinteän omaisuuden takavarikoiminen tarkoittaa sitä, että kiinteistön omistajan tai haltijan oikeutta käyttää kiinteistöään rajoitetaan. Momentin mukaan, sen jälkeen kun kiinteän omaisuuden takavarikointia koskeva päätös on pantu täytäntöön, kiinteään omaisuuteen ei saa antaa kiinnitystä, ellei sellaisen vakuuden vaatimus perustu ennen turvaamistoimen antamista tehtyyn hakemukseen tai maksamattoman kauppahinnan oikeutta koskeviin säännöksiin taikka aikaisemmin sovittuun nautinta- tai muuhun oikeuteen taikka tuomioistuimen määräykseen.

Lisäksi momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, mikä vaikutus on takavarikon aikana tehdyllä kiinteistön luovutuksella ja kiinnityksellä, joka on annettu vastoin momentin perusteella annettua kieltoa. Voimassa olevan lain mukaan sellainen luovutus tai kiinnitys on mitätön, jollei 8 §:n 4 momentista muuta johdu.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevaa lakia vastaava säännös, kuitenkin siten muutettuna, että mainitun kiellon aikana tapahtunut luovutus tai kiinnitys ei ole mitätön, vaan tehoton. Muutos vastaa osittain jo omaksuttua oikeuskäytäntöä (KKO 1962 II 53). Lisäksi muualla lainsäädännössä on mitättömyyden asemesta jo säädetty vastaavanlaisessa tilanteessa kiellon vastaisesta kiinnityksestä seuraukseksi tehottomuus. Alusrekisterilain (211/27) 26 §:n 2 momentin mukaan on aluksen ennen rekisteriviranomaisen ulosmittauksesta saamaa tietoa vahvistettu kiinnitys tehoton. Samalla tavoin tehottomia ovat autokiinnitys autokiinnityslain (810/72) 22 §:n 1 momentin ja ilma-aluksen kiinnitys kiinnityksestä ilma-aluksiin annetun lain (211/28) 2 §:n viittaussäännöksen perusteella.

Ehdotuksen mukaan takavarikon aikana tehtyä kiinnityshakemusta ei tarvitsisi siis esimerkiksi heti hylätä, vaan käsittelyä voidaan lykätä, ja takavarikon mahdollisesti rauettua kiinnitys vahvistaa hakemisajankohdasta alkavin etuoikeuksin.

Momentin säännöstä ehdotetaan nykyistä oikeuskäytäntöä vastaavasti selvennettäväksi siten, että kiinteistön takavarikon aikana on kiellettyä myös kiinnitetyn velkakirjan pantiksi luovutus.

4 §. Voimassa olevassa 4 §:ssä säädetään kuolinpesän osakkuuteen ja yhteisomistukseen perustuvien vaateiden sekä puolison tasinko-oikeuden turvaamisesta. Kuten edellä yleisperusteluiden 5. kohdassa on todettu, ehdotetaan, että sanotut säännökset ainoastaan erityistilanteita koskevana poistetaan ja että ne korvaa esityksessä ehdotettu uusi yleisluontoista turvaamistointia koskeva oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n mukainen säännös.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 5 §:n 2 momentin edellyttämä säännös siitä, että ulosottolain 3 luvun 26 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta voidaan poiketa sanotussa 5 §:n 2 momentissa mainituin edellytyksin. Sanotussa 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jos on ole-

massa vaara, että turvaamistoimen tarkoitus muuten vaarantuisi, tuomioistuim voi hakijan pyynnöstä, varaamatta vastapuolelle tilaisuutta tulla kuulluksi, väliaikaisesti suostua pyydettyyn toimenpiteeseen, kunnes toisin määrätään. Kuten sanotun 2 momentin perusteluissa on todettu, väliaikainen ratkaisu on voimassa kuitenkin ainoastaan toistaiseksi eli siihen asti, kunnes vastapuolelle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi ja vaatimus sen jälkeen on lopullisesti tutkittu.

Väliaikainen ratkaisu voi olla tarpeen muun muassa silloin, kun toimenpiteeseen tulee voida ryhtyä nopeasti sen vuoksi, että vastapuoli on parhaillaan ryhtymässä toimenpiteisiin, jotka välittömästi alentaisivat turvaamistoimen kohteena olevan omaisuuden arvoa.

Jotta oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu yllätyksellisyys toteutuisi myös käytännössä, ehdotetaan käsiteltävänä olevaan pykälään otettavaksi säännös siitä, että väliaikaisen turvaamistoimipäätöksen saa panna täytäntöön ennalta ilmoittamatta silloinkin, kun ilmoitus ulosottolain 3 luvun 26 §:n mukaan olisi tarpeellinen.

5 §. Pykälän voimassa olevassa 1 momentissa on säännös siitä, että irtainta omaisuutta takavarikkoon pantaessa on meneteltävä samoin kuin sellaista omaisuutta ulosmittaessa. Voimassa olevan momentin sisältämä säännös ehdotetaan otettavaksi luvun 2 §:ään. Sen vuoksi käsiteltävänä olevan pykälän 1 momentin säännös ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi tästä momentista.

Pykälän voimassa oleva 2 momentti sisältää säännöksen siitä, että omaisuutta, jota ei saa ulosmitata, ei saa myöskään panna saamisen vakuudeksi takavarikkoon. Momentin säännös ehdotetaan otettavaksi käsiteltävänä olevaan 5 §:ään *1 momentiksi* ainoastaan siten muutettuna, että oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisesti momentissa saamisen vakuuden asemesta puhutaan saamisen turvaamisesta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan luvun 9 §:n mukainen säännös siten muutettuna kuin ehdotuksen muuhun osaan tehdyt muutokset edellyttävät. Kun voimassa olevassa laissa varojen tallettamisesta määrää ulosotonhaltija, niin ehdotuksen muun osan mukaisesti siitä ehdotuksen mukaan päätäisi ulosottomies.

Momentissa ehdotetaan, että kun rahaa on pantu takavarikkoon, ulosottomies voi hakijan tai vastapuolen pyynnöstä tallettaa tai määrätä

toimitsijan tallettamaan varat rahalaitokseen niin kuin 6 luvun 19 §:ssä on säädetty. Pykälässä viitatussa ulosottolain 6 luvun 19 §:ssä säädetään, että varat on pantava rahalaitokseen korkoa kasvamaan. Koron saa aikanaan se, jolle varat määrätään maksettavaksi.

Jos varoja on kertynyt tuomioistuimen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdan tai 13 §:n nojalla määräämälle toimitsijalle, kyseessä olevan luvun 9 §:n 1 momentissa säädettäväksi ehdotetusta omaisuuden huolellisesta hoitamisesta ja säilyttämisestä suoraan johtuu se, että toimitsijan tulee, silloin kun siihen on aihetta, tallettaa hänelle kertyneet varat.

Pykälän voimassa olevassa 3 momentissa on säännös siitä, milloin takavarikkoon pannaan irtainta omaisuutta, jonka ulosmittauksesta on 4 luvun 28 §:n mukaan ilmoitettava asianomaiselle rekisteriviranomaiselle, on takavarikon toimeenpanosta tehtävä vastaava ilmoitus. Lisäksi momentissa säädetään, että kun sellaista omaisuutta koskeva takavarikko kumotaan tai peruutetaan, on siitäkin ilmoitettava rekisteriviranomaiselle. Momentin säännös ehdotetaan poistettavaksi sen vuoksi, että ehdotuksen 2 §:n 1 momentin viittaussäännös on katsottava tältä osin riittäväksi.

6 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, miten on meneteltävä silloin, kun saamisesta on pantu takavarikkoon irtainta omaisuutta, joka on pilaantuvaa, arvossaan nopeasti alentuvaa tai korkeita hoitokustannuksia aiheuttavaa. Pykälään on tehty ainoastaan eräitä muodollisia muutoksia. Kun ulosottomies käsiteltävänä olevan 7 luvun ja oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaan on toimivaltainen ryhtymään toimenpiteisiin turvaamistoimen täytäntöönpanemiseksi ilman ulosotonhaltijan määräystä, ehdotetaan pykälää lisäksi muutettavaksi siten, että siinä todetaan, että edellä selostetunlaista omaisuutta takavarikoitaessa noudatetaan 3 luvun 7 §:n säännöstä sellaisen omaisuuden myymisestä.

8 §. Pykälän voimassa oleva 1 momentti ehdotetaan jaettavaksi kahdeksi eri momentiksi. Ehdotuksen *1 momentti* vastaa asiallisesti voimassa olevan pykälän 1 momentin ensimmäistä virkettä. Momenttiin on tehty ensimmäinen ehdotuksen muun osan edellyttämät muodolliset muutokset. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi ehdotuksen 2 §:n 2 momentin viittaussäännöksen mukaisesti hukkaamiskielon sisältö. Asiallisesti tällainen hukkaamiskiel-

to vastaisi täytäntöönpanon kannalta voimassa olevan lain mukaista hukkaamiskieltoa.

Momentin mukaan vastapuolta kielletään kätkemästä, hävittämästä tai luovuttamasta hukkaamiskiellon alaista omaisuutta tai menetelemästä muullakaan hakijan oikeutta vaarantavalla tavalla, kuten esimerkiksi perustamalla omaisuutta rasittavia vakuus- tai taikka käyttöoikeuksia. Lisäksi momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan lain mukainen säännös siitä, että antaessaan vastapuolelle 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun kiellon, ulosottomies laatii luettelon kiellon alaiseksi pantavasta omaisuudesta.

Ehdotuksen 2 *momentti* vastaa asiallisesti voimassa olevan pykälän 1 momentin loppuosaa. Siihen on tehty ainoastaan ehdotuksen muun osan edellyttämät muodolliset muutokset.

Pykälän 3 *momentti* sisältää voimassa olevan lain mukaisen säännöksen siitä, että kiellon alainen omaisuus jää sen haltijalle. Voimassa olevan lain mukaan omaisuus jää haltijan hoidettavaksi ja käytettäväksi. Momenttiin ehdotetaan otettavaksi hoitamista ja käyttämistä koskeva yksityiskohtaisempi säännös. Ehdotuksen mukaan haltijan on hoidettava hänen haltuunsa jäävää omaisuutta huolellisesti ja omaisuuden käyttäminen ehdotetaan rajoitettavaksi omaisuuden käyttämiseen tavanomaisella tavalla.

Momenttiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi voimassa olevan lain mukainen säännös siitä, että jos kielto on annettu saamisen turvaamiseksi, omaisuus on arvioitava niin kuin ulosmitatun omaisuuden arvioimisesta on säädetty. Momentista ehdotetaan otettavaksi pois voimassa olevan momentin mukainen säännös siitä, että irtainta omaisuutta, jota ei saa panna takavarikkoon, ei myöskään saa asettaa hukkaamiskiellon alaiseksi. Voimassa olevan momentin säännös on tarpeeton sen vuoksi, että pykälässä tarkoitettu kielto on ainoastaan tuomioistuimen määräämän takavarikon ulosottomiehen päättämä täytäntöönpanotoimi. Ehdotuksen 5 §:ssä on jo säännös siitä, että omaisuutta, jota ei saa ulosmitata, ei myöskään saa panna saamisen turvaamiseksi takavarikkoon.

Pykälän 4 *momenttiin* ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan lain mukainen säännös pykälässä tarkoitettun kiellon oikeusvaikutuksesta. Voimassa olevan lain mukaisesti pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että ennen kuin kiinteätä omaisuutta koskeva kielto on merkit-

ty rekisteriin, se ei ole voimassa henkilöä vastaan, joka vilpittömässä mielessä on saanut omaisuuden omakseen tai kiinnityksen siihen.

Momentista ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi voimassa olevan momentin alkuosa, jonka mukaan pykälässä tarkoitettun kiellon koskiessa kiinteistöä tai muuta 4 luvun 28 §:ssä tarkoitettua omaisuutta ulosottomiehen on heti lähetettävä kiellon merkitsemistä varten kirjallinen ilmoitus kiellon toimeenpanosta asianomaiselle rekisteriviranomaiselle. Säännös on ehdotuksen 1 §:n ja 2 §:n 1 momentin viittaussäännöksen johdosta tarpeeton sen vuoksi, että ilman momentin voimassa olevaa säännöstäkin on selvää, että pykälässä tarkoitettua kiellosta on ulosottolain 4 luvun 28 §:n perusteella ilmoitettava asianomaiselle rekisteriviranomaiselle.

Momentin loppuun ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan pykälän 4 momentin mukainen säännös siitä, että jos pykälässä tarkoitettu kielto kumotaan tai peruutetaan, siitä on ilmoitettava sanotulle rekisteriviranomaiselle. Voimassa olevan lain mukainen säännös ehdotetaan selvyiden vuoksi edelleen säilytettäväksi pykälässä.

Pykälän 5 *momentiksi* ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan 2 §:n 2 momentin mukainen säännös siitä, mitä sellaiselle sivulliselle, jonka hallussa pykälässä tarkoitettu, kiellon kohteena oleva omaisuus on, on ilmoitettava. Voimassa olevan 2 §:n 2 momentin mukaan sivullista kielletään luovuttamasta kiellon kohteena olevaa hallussaan olevaa omaisuutta. Vastavanlainen säännös ehdotetaan otettavaksi käsiteltävänä olevaan 5 momenttiin.

9§. Pykälän 1 *momenttiin* ehdotetaan otettavaksi säännös tuomioistuimen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdan tai 13 §:n nojalla määräämän toimitsijan velvollisuuksista. Momentin mukaan toimitsijan tulee huolellisesti hoitaa ja säilyttää hallussaan olevaa omaisuutta ja antaa tehtävän päätyttyä tili ulosottomiehelle. Silloin kun toimitsijan haltuun ja hoitoon on määrätty omaisuutta, jonka takavarikoimisesta ulosottomiehen tulee ilmoittaa rekisteriviranomaiselle, tulee toimitsijan tehdä vastaava ilmoitus.

Pykälän 2 *momentissa* ehdotetaan säädettäväksi 1 momentissa tarkoitettulle toimitsijalle annettavasta virka-avusta. Momentissa ehdotetaan, että ulosottomiehen on tarvittaessa annettava virka-apua tuomioistuimen määrää-

mälle toimitsijalle. Voimassa olevaan lakiin ei sisälly vastaavaa säännöstä.

Toimitsijan mahdollisuus saada virka-apua ulosottomieheltä on välttämätöntä, jotta toimitsija voisi onnistua tehtävässään. Jos hakijan vastapuoli ei esimerkiksi luovuta vapaaehtoisesti tuomioistuimen toimitsijan haltuun ja hoitoon määräämiä osakekirjoja, tulee toimitsijalla olla mahdollisuus pyytää ulosottomieheltä virka-apua saadakseen sanotut osakekirjat haltuunsa. Ehdotuksen mukaan ulosottomiehen on siis annettava toimitsijalle virka-apua suoraan tämän pyynnöstä, ilman ulosotonhaltijan määräystä.

10 §. Voimassa olevassa 10 §:ssä on matkustuskieltoa koskeva säännös, joka yleisperusteissa mainituin perustein ehdotetaan kumottavaksi. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös turvaamistoimen täytäntöönpanosta aiheutuneiden kulujen korvaamiseksi maksettavasta ennakosta.

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 10 §:n nojalla pääasian käsittelyn yhteydessä ratkaistaan asianosaisen vaatimuksesta se, kenen korvattavaksi jäävät turvaamistoimen hakemisesta ja täytäntöönpanosta aiheutuneet kulut. Saman pykälän mukaan turvaamistoimen täytäntöönpanosta aiheutuvista kuluista vastaa turvaamistoimen hakija niin kauan kunnes korvausvelvollisuus on lopullisesti ratkaistu.

Käsiteltävänä olevaan pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös kulujen korvaamisesta ennakolta. Pykälän mukaan turvaamistoimen hakija on ulosottomiehen kehotuksesta velvollinen maksamaan toimitsijalle tai ulosottomiehelle vaaditun suuruisen ennakon turvaamistoimen täytäntöönpanosta aiheutuvien kulujen ennalta korvaamiseksi.

11 §. Voimassa olevassa 11 §:ssä on säännös siitä, missä määräajassa turvaamistoimen hakijan on pantava pääasiaa koskeva kanne vireille. Kun tätä asiaa koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 6 §:ään, vastaavaa säännöstä ulosottolain 7 luvussa ei enää tarvita.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan 11 §:n 4 momenttia vastaava säännös siitä, missä määräajassa turvaamistoimen hakijan on ilmoitettava ulosottomiehelle pääasian oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 6 §:n mukaisesti käsiteltäväksi saattamisesta. Pykälän mukaan selvitys siitä on tehtävä voimassa olevan säännöksen mukaisesti kahden viikon kuluessa pääasian käsiteltäväksi saattamiseksi asetetun

määräajan päättymisestä uhalla, että turvaamistoimen täytäntöönpano voidaan muuten peruuttaa.

11 a §. Pykälä vastaa asiallisesti voimassa olevaa 11 a §:ää. Siihen on tehty ainoastaan ehdotuksen muun osan edellyttämät muodolliset muutokset. Pykälän 1 momentin mukaan ulosottomies voi myöntää turvaamistoimen momentissa mainituin edellytyksin siinäkin tapauksessa, että hakijalla on 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu täytäntöönpanoperuste, mutta hänen täytäntöönpanohakemukseensa ei voida heti suostua. Kun kysymyksessä on jo täytäntöönpanokelpoinen ratkaisu, oikeusturvan kannalta riittävänä on pidettävä sitä, että pykälässä tarkoitettussa tapauksessa turvaamistoimesta tuomioistuimen asemesta voi päättää ulosottomies.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan 2 momentin mukainen säännös pykälässä tarkoitetun turvaamistoimen voimassaolon enimmäisajasta. Ehdotuksen mukaan turvaamistoimi on voimassa enintään kuusi kuukautta turvaamistoimen myöntämisestä. Sanottua määräaika voidaan voimassa olevan lain mukaisesti pidentää. Määräajan pidentämisestä voisi ehdotuksen mukaisesti ulosotonhaltijan asemesta päättää ulosottomies.

12 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan 12 §:n mukaisesti niin sanottua torjuntavakuuden asettamista koskeva säännös. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että turvaamistoimipäätöstä ei saa panna täytäntöön ja jo tapahtunut täytäntöönpano on peruutettava, jos velallinen asettaa ulosottomiehelle pantin tai takauksen. Sanamuotonsa mukaisesti pykälän 1 momentti tarkoittaa siis sellaisen turvaamistoimen torjumista, joka on annettu saamisen vakuudeksi.

Kun torjuntavakuuden asettaminen liittyy turvaamistoimen täytäntöönpanoon, asianmukaisena on pidettävä sitä, että vakuus annetaan ulosottomiehelle, joka sen jälkeen päättää täytäntöönpanosta pidättäytymisestä taikka peruuttamisesta.

Voimassa olevassa 12 §:ssä on lisäksi säännös matkustuskiellon täytäntöönpanoa vastaan asetettavasta torjuntavakuudesta. Kun matkustuskieltoa koskeva säännös ehdotetaan poistettavaksi, pykälään ehdotetaan tehtäväksi vastaavanlainen korjaus.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 2 ja

3 §:ssä tarkoitetun turvaamistoimipäätöksen torjumiseksi hyväksyttävästä vakuudesta. Muissa kuin saamista tarkoittavissa tapauksissa voidaan turvaamistoimella tavoitellun tarkoituksen katsoa vain poikkeuksellisesti toteutuvan vakuuden asettamisella. Näin voidaan ajatella tapahtuvan silloin, kun hakijan intressi ei ole korostetun esinekohtainen ja jos se on arvioitavissa myös rahassa. Näin on esimerkiksi silloin, kun hakija väittää itsellään olevan paremman oikeuden johonkin esineeseen, jolla esineellä sinänsä ei ole hänelle sellaista itseisarvoa, että se ei olisi korvattavissa vastaavanlaisella muulla esineellä taikka tietynsuuruuisella rahamäärällä.

Toisin kuin 1 momentissa tarkoitetussa saamisturvaamisessa, oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 2 ja 3 §:n mukaisessa turvaamistoimessa vastapuolen asettaman vakuuden ei siis voida katsoa läheskään aina riittävässä määrin turvaavan hakijan oikeutta. Jos esimerkiksi esine, joka on paremman oikeuden kohteena, ei ole rahalla korvattavissa, vakuuden asettamisella ei voida turvata hakijan oikeutta. Sen vuoksi momentissa ehdotetaan, että silloin, kun hakija on hakenut oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 2 tai 3 §:ssä tarkoitettua turvaamistointia ja vastapuoli tarjoaa vakuuden, jota hakija ei ole hyväksynyt, ulosottomieskään ei saa sitä hyväksyä, ellei erityisestä syystä voida katsoa, että vakuus asianmukaisella ja riittävällä tavalla vastaa hakijan oikeussuojan tarvetta.

Ulosottolain 3 luvun voimassa olevan 20 §:n 1 momentin mukaan vakuus, joka on tarjottu ulosottomiehelle, ulosottomiehen on arvioitava.

Samalla perusteella kuin 1 momentissa on ehdotettu, 2 momentin nojalla asetettavan vakuuden hyväksymisestä päättäminen ehdotetaan annettavaksi ulosottomiehelle. Turvaamistointia täytäntöön pannessaan ulosottomiehellä on parhaat edellytykset arvioida se, voidaanko turvaamistoimen täytäntöönpanosta pidättyä tai se peruuttaa momentissa tarkoitettua vakuuden asettamisen johdosta.

13 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset niistä tilanteista, jolloin ulosottomiehen on peruutettava turvaamistoimen täytäntöönpano. Pykälään sellaisena, kuin se on voimassa olevassa laissa, sisältyy myös säännökset turvaamistoimen peruuttamisesta ulosotonhaltijan tai tuomioistuimen toimesta. Viimeksi mainitut säännökset, jotka sisältyvät voimassa oleviin 1 ja 2 momenttiin, ehdotetaan poistettaviksi sen

vuoksi, että niitä vastaavat säännökset ehdotetaan otettaviksi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 8 §:ään.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevaa 3 momenttia vastaava säännös, jota ehdotetaan samalla muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon ehdotuksen muun osan edellyttämät muutokset. Momentin mukaan ulosottomiehen on peruutettava turvaamistoimen toimeenpano, jos sen hakija pyytää peruuttamista taikka jos velallinen esittää hakijan kirjallisen ilmoituksen tai muun selvän ja luotettavan selvityksen siitä, että kysymyksessä oleva saaminen on maksettu. Silloin, kun turvaamistoimen täytäntöönpanosta on pidättydytty torjuntavakuuden johdosta, sanottu vakuus on tässäkin momentissa tarkoitetussa tilanteessa palautettava sen asettajalle.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevaa 4 momenttia vastaava säännös, johon ehdotetaan ensinnäkin tehtäväksi ehdotuksen muun osan edellyttämät muodolliset muutokset. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan voimassa olevan lain mukaisesti säädettäväksi turvaamistoimen täytäntöönpanon peruuttamisesta vastapuolen vaatimuksesta, silloin kun hakija ei osoita, että kanne on pantu vireille oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 6 §:ssä säädettyssä määräajassa tai kun näytetään, että turvaamistoimi on muusta sanotussa 6 §:ssä mainitusta syystä peräytynyt, kanne on hylätty tai 11 a §:n 2 momentin mukainen määräaika on kulunut umpeen.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että siitä ehdotetaan poistettavaksi säännös turvaamistoimen täytäntöönpanon peruuttamisesta pääasian ratkaisun yhteydessä. Kumottavaa säännöstä vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 9 §:ään.

14 ja 15 §. Pykälät ehdotetaan kumottaviksi sen vuoksi, että ne ovat tulleet tarpeettomiksi, kun turvaamistoimen päättämistä koskevat säännökset ehdotetaan otettaviksi oikeudenkäymiskaaren 7 lukuun.

16 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan pykälän mukainen säännös vakuuden asettamisesta sen mahdollisen vahingon varalta, mikä turvaamistoimen täytäntöönpanosta saattaa syntyä vastapuolelle. Pääsäännön mukaan sanotun niin sanotun hakijavakuuden asettaminen on turvaamistoimen täytäntöönpanon edellytys. Tältä osin pykä-

lään ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan ehdotuksen muun osan edellyttämät muodolliset muutokset.

Voimassa olevan pykälän mukaan hakijavakuuden asettamisesta voi vapauttaa ulosotonhaltija, jos hakija havaitaan kykenemättömäksi vakuuden asettamiseen ja jos hän kanteensa tueksi on tuonut esiin erinomaisia syitä. Siitä huolimatta, että hakijavakuuden asettaminen liittyy turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanon edellytyksiin, ehdotetaan, että hakijavakuudesta vapauttamisesta ulosottomiehen asemesta päättäisi se tuomioistuin, joka päättää turvaamistoimesta. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 7 §:ään.

Kuten sanotun oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 7 §:n perusteluissa on todettu, sen harkitseminen, että hakijan vaatimus on ilmeisen perusteltu, sopii ulosottomiehen asemesta paremmin turvaamistoimesta päättävän tuomioistuimen ratkaistavaksi. Pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaussäännös siitä, että mahdollisuudesta vapautua vakuuden asettamisesta on säädetty oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 7 §:ssä.

17—21 §. Pykälät ehdotetaan kumottaviksi edellä 14 ja 15 §:n perusteluissa mainitusta syystä.

1.3. Laki verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta

1 §. Pykälän 1 momentti sisältää säännöksen takavarikon myöntämisestä sellaisen rahasaamisen perimisen turvaamiseksi, joka saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä. Voimassa olevan momentin mukaan takavarikon tai hukkaamiskiellon voi hakemuksesta myöntää ulosotonhaltija. Kun oikeudenkäymiskaaren 7 lukuun ehdotetaan otettavaksi säännökset turvaamistoimen päättämisestä ja ulosottolain 7 lukuun turvaamistoimen täytäntöönpanosta, ehdotetaan momenttia muutettavaksi siten, että se vastaa turvaamistoimen päättämistä ja täytäntöönpanoa koskevaa muuta ehdotusta. Sen vuoksi momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan veron, julkisen maksun ja muun sellaisen julkisoikeudellisen tai

siihen rinnastettavan rahasaamisen, joka saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä, perimisen turvaamiseksi voidaan myöntää takavarikko siten kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa säädetään.

2 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, milloin 1 §:n perusteella myönnettävä takavarikko voidaan aikaisintaan myöntää ja kuinka kauan se voi olla voimassa. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan se ehdotuksen muun osan edellyttämä muodollinen muutos, että siinä ulosotonhaltijan asemesta puhutaan yleisestä tuomioistuimesta ja että ulosotonhaltijan asemesta yleinen tuomioistuin voi erityisistä syistä pidentää takavarikon voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella.

6 §. Laissa tarkoitettusta takavarikosta on soveltuvin osin voimassa, mitä ulosottolaissa on säädetty takavarikosta ja hukkaamiskiellosta. Kuten edellä 1 §:n 1 momentin perusteluiden kohdalla on todettu, ehdotetaan oikeudenkäymiskaaren 7 lukuun otettaviksi säännökset turvaamistoimesta päättämisestä ja ulosottolain 7 lukuun turvaamistoimen täytäntöönpanosta. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi sanotujen muutosten edellyttämät korjaukset. Sen vuoksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että käsiteltävänä olevan lain takavarikosta on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa on säädetty takavarikosta päättämisestä ja ulosottolain 7 luvussa takavarikon täytäntöönpanosta.

2. Voimaantulo

Ehdotus liittyy riita-asoiden oikeudenkäyntimenettelyn ja ulosottolain uudistamiseen. Ehdotettavan uudistuksen tekee välttämättömäksi ulosottolain uudistukseen liittyvä suunnitelma ulosotonhaltijan lakkauttamisesta. Ehdotettava uudistus olisi mahdollista toteuttaa oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisen yhteydessä tai sen jälkeen niin pian kuin se on ulosotonhaltijoiden lakkauttamisen vuoksi tarpeellista.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun otsikko sekä

lisätään 7 lukuun siitä kiinnityksestä kiinteään omaisuuteen 9 päivänä marraskuuta 1868 annetulla asetuksella kumotun 1 ja 2 §:n tilalle uusi 1 ja 2 § ja siitä alioikeuksien pöytäkirjain tallekappaleista 27 päivänä tammikuuta 1939 annetulla lailla (29/39) kumotun 3 §:n tilalle uusi 3 § sekä lukuun uusi 4—14 § seuraavasti:

7 luku

Turvaamistoimista

1 §

Jos hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on saaminen, joka voidaan määrätä maksettavaksi ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa omaisuuttaan taikka menettelee muulla hakijan saamista vaarantavalla tavalla, tuomioistuim voi määrätä pantavaksi vastapuolen irtainta tai kiinteätä omaisuutta takavarikkoon niin paljon, että saaminen tulee turvatuksi.

2 §

Vastapuolen hallussa oleva esine tai muu tietty omaisuus voidaan määrätä takavarikkoon myös silloin, kun hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on sanottuun esineeseen tai omaisuuteen parempi oikeus, joka voidaan vahvistaa ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa sanotun esineen tai omaisuuden taikka menettelee muulla hakijan oikeutta vaarantavalla tavalla.

3 §

Jos hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on vastapuolta vastaan muu kuin 1 tai 2 §:ssä tarkoitettu oikeus, joka voidaan vahvistaa ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli tekemällä jotakin, ryhtymällä johonkin tai laiminlyömällä jotakin tai jollakin muulla tavoin estää tai heikentää hakijan oikeuden toteutumista tai olennaisesti vähentää sen arvoa tai merkitystä, tuomioistuim voi:

1) sakon uhalla kieltää vastapuolta tekemästä jotakin tai ryhtymästä johonkin;

2) määrätä vastapuolen sakon uhalla tekemään jotakin;

3) oikeuttaa hakijan tekemään tai teettämään vastapuolen kustannuksella jotakin;

4) määrätä vastapuolen omaisuutta pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon; tai

5) määrätä jostakin muusta toimenpiteestä, joka on tarpeen hakijan oikeuden turvaamiseksi.

Päätätessään 1 momentissa tarkoitettua kielon tai määräyksen antamisesta tuomioistuimen tulee kiinnittää huomiota siihen, että vastapuolelle ei turvattavaan etuuteen nähden aiheudu kohtuutonta haittaa.

4 §

Tässä luvussa tarkoitusta turvaamistoimesta päättää yleinen tuomioistuim hakemuksesta. Turvaamistointa koskevan asian käsittelee se tuomioistuim, jossa hakijan vaatimusta tai oikeutta koskevan pääasian oikeudenkäynti on vireillä. Jos pääasian käsittely on päättynyt eikä muutoksenhakua tai vastauksen antamista varten säädetty aika ole kulunut umpeen, turvaamistointa koskevan asian käsittelee pääasiaa viimeksi käsitellyt tuomioistuim. Jos oikeudenkäyntiä ei ole vireillä, toimivaltainen tuomioistuim määräytyy 10 luvun säännösten perusteella.

Jos yleinen tuomioistuim ei ole toimivaltainen käsittelemään 1 momentissa tarkoitettua pääasiaa, turvaamistoimesta päättää sen paikakunnan käräjäoikeus, missä vastapuolella on kotipaikka taikka missä kyseinen omaisuus tai huomattava osa siitä sijaitsee tai missä turvaamistoimen tarkoitus voi muutoin toteutua.

5 §

Turvaamistointa on haettava kirjallisesti. Jos turvaamistoimi liittyy vireillä olevaan oikeudenkäyntiin, hakemus voidaan tehdä suulli-

sesti istunnossa, jossa pääasiaa käsitellään. Hakemus on käsiteltävä kiireellisesti.

Hakemusta ei voida hyväksyä varaamatta vastapuolelle tilaisuutta tulla kuulluksi. Jos turvaamistoimen tarkoitus saattaa muuten vaarantua, tuomioistuin voi kuitenkin hakijan pyynnöstä antaa väliaikaisen turvaamistointipäätöksen varaamatta vastapuolelle sanottua tilaisuutta. Määräys on voimassa, kunnes toisin määrätään.

Muilta osin turvaamistointia koskevan asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvien osin, mitä oikeudenkäyntiä koskevan kysymyksen käsitte-lystä on säädetty.

6 §

Kun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen on suostuttu, hakijan on kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta pantava pääasiaa koskeva kanne vireille tuomioistuimessa tai saatettava pääasia käsiteltäväksi muussa sellaisessa menettelyssä, joka voi johtaa ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan täytäntöönpanokelpoiseen ratkaisuun. Milloin turvaamistoimi on saamisen turvaamiseksi kohdistettu kiinteistöön, joka on panttina hakijan erääntymättömästä saamisesta, tässä momentissa tarkoitettu määräaika alkaa eräpäivästä. Jos asian käsittelyä ei sanotussa ajassa panna vireille tai jos asian käsittely jää sillensä, turvaamistoimi peruutetaan siten kuin ulosottolain 7 luvun 13 §:ssä säädetään.

Jos välitystuomiota hakijasta riippumattomasta syystä ei ole saatu aikaan taikka jos välitystuomio on mitätön tai kumotaan, kanne on 1 momentissa mainitulla uhalla pantava vireille tai saatettava käsiteltäväksi kuukauden kuluessa siitä lukien, kun hakija on saanut tiedon välimiesmenettelyä kohdanneesta esteestä tai siitä, että viranomainen on todennut välitystuomion mitättömäksi taikka, milloin välitystuomio kumotaan, siitä lukien, kun tuomioistuimen päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Hyväksyessään turvaamistointia koskevan hakemuksen tuomioistuimen on ilmoitettava hakijalle, miten hänen on tämän pykälän ja ulosottolain 7 luvun 11 §:n mukaisesti meneteltävä, jotta turvaamistointia ei peruuteta.

7 §

Tuomioistuin voi hakemuksesta vapauttaa hakijan asettamasta ulosottolain 7 luvun 16 §:ssä tarkoitettua vakuutta, jos hakija ha-

vaitaan siihen kykenemättömäksi ja jos hänen oikeuttaan voidaan pitää ilmeisen perusteltuna.

8 §

Jos syytä, jonka vuoksi turvaamistointimesta on päätetty, ei enää ole, turvaamistoimi on määrättävä peruutettavaksi.

Peruuttamisesta päättää asianosaisen vaatimuksesta se tuomioistuin tai muu 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomainen, jonka käsiteltävänä pääasia on. Jollei pääasia ole tuomioistuimen tai edellä tarkoitettun muun viranomaisen käsiteltävänä, peruuttamisesta päättää hakemuksesta se tuomioistuin, joka on ensin päättänyt turvaamistointimesta.

Turvaamistointipäätöksen täytäntöönpanon peruuttamisesta ulosottomiehen päätöksellä on säädetty ulosottolain 7 luvun 13 §:ssä.

9 §

Kun tuomioistuin tai 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu muu viranomainen ratkaisee pääasian, sen tulee samalla määrätä, kuinka kauan turvaamistoimi on voimassa. Jos kanne hylätään tai jätetään tutkimatta, samalla voidaan määrätä, että turvaamistoimi peruuntuu vasta pääasiaa koskevan ratkaisun saatua lainvoiman. Jos kanne peruutetaan, turvaamistoimi on määrättävä peruutettavaksi.

10 §

Turvaamistoimen täytäntöönpanosta aiheutuvista kuluista vastaa ensisijaisesti turvaamistoimen hakija. Pääasian käsittelyn yhteydessä ratkaistaan asianosaisen vaatimuksesta se, kenen korvattavaksi lopullisesti jäävät turvaamistoimen hakemisesta ja täytäntöönpanosta aiheutuneet kulut.

11 §

Hakijan, joka on tarpeettomasti hankkinut turvaamistoimen, on korvattava vastapuolelle turvaamistointimesta ja sen täytäntöönpanosta aiheutunut vahinko ja asiassa aiheutuneet kulut.

12 §

Kanne 10 §:ssä tarkoitettujen kulujen korvaamisesta silloin, kun pääasiaa ei ole saatettu 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla vireille, sekä 11 §:ssä tarkoitettujen vahingon ja kulujen korvaamisesta on pantava vireille siinä yleisessä alioikeudessa, jolla on toimivalta tutkia 6 §:ssä tarkoitettu kanne, taikka, jos kanne

ei ole yleisen alioikeuden käsiteltävä, alioikeudessa sillä paikkakunnalla, missä vastapuolen on vastattava sellaisessa riita-asiassa tai missä turvaamistoimi on täytäntöön pantu.

Kanne vahingon ja kulujen korvaamisesta on puhevallan menettämisen uhalla nostettava vuoden kuluessa päivästä, jona turvaamistoimi peruutettiin, taikka jos toimenpidettä koskevasta päätöksestä tehty valitus on silloin vielä ratkaisematta, siitä lukien, kun asia on lopullisesti ratkaistu. Kanteen vireillepanosta on kantajan viipymättä annettava ulosottomiehelle todisteellinen tieto.

13 §

Tässä luvussa tarkoitettun päätöksen täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanon peruuttamisesta säädetään ulosottolain 7 luvussa. Tuomioistuिन voi hyväksyessään 1 tai 2 §:n mukaisen takavarikkohakemuksen tarvittaessa määrätä tietyn omaisuuden pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon sekä turvaamistoimesta 1, 2 tai 3 §:n nojalla päättäessään muutoinkin an-

taa tarvittaessa tarkempia määräyksiä sen täytäntöönpanosta.

Mitä 1 momentissa on säädetty koskee soveltuvin osin myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun väliaikaisen turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa.

14 §

Turvaamistointa koskevaan päätökseen voidaan hakea muutosta myös erikseen. Muutoksenhaku ei estä täytäntöönpanoa, ellei muutoksenhakemusta käsittelevä tuomioistuin kiellä tai keskeytä sitä. Jos alempi tuomioistuin on hylännyt tai jättänyt tutkimatta turvaamistointa koskevan hakemuksen, muutoksenhakemusta käsittelevä tuomioistuin voi tarvittaessa heti väliaikaisesti päättää turvaamistoimesta, kunnes toisin määrätään.

Väliaikaista turvaamistointa koskevaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki

ulosottolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 3 päivänä joulukuuta 1895 annetun ulosottolain 3 luvun 8 §:n 2 momentti, 7 luvun 14, 15 sekä 17—21 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 luvun 14 § osittain muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetulla lailla (525/75), 15 § osittain muutettuna 13 päivänä kesäkuuta 1986 annetulla lailla (470/86) sekä 20 ja 21 § 18 päivänä toukokuuta 1973 annetussa laissa (389/73),

muutetaan 3 luvun 2 §:n 2 momentti, 7 luvun otsikko sekä 1—6, 8—13, 16 ja 20 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 luvun otsikko sekä 8, 11 ja 12 § mainitussa 18 päivänä toukokuuta 1973 annetussa laissa, 4 § 23 päivänä syyskuuta 1948 annetussa laissa (684/48), 5 § osittain muutettuna mainitulla 18 päivänä toukokuuta 1973 annetulla lailla, 11 a § 21 päivänä heinäkuuta 1977 annetussa laissa (589/77) ja 13 § muutettuna mainituilla 18 päivänä toukokuuta 1973 ja 21 päivänä heinäkuuta 1977 annetuilla laeilla, sekä

lisätään 3 luvun 2 §:ään uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

3 luku

Yleisiä säännöksiä tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta

2 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ulosottomies voi ilman ulosotonhaltijan

määräystä panna täytäntöön yleisen tuomioistuimen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun säännösten nojalla antaman turvaamistoimipäätöksen.

Kuitenkin 4 ja 5 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ainoastaan ulosotonhaltijan määräyksestä.

7 luku

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano

1 §

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun säännösten nojalla määrätyn turvaamistoimen täytäntöönpanossa noudatetaan tämän luvun ja soveltuvin osin lain 3 ja 4 luvun säännöksiä.

2 §

Irtaimen omaisuuden takavarikko pannaan täytäntöön noudattaen soveltuvin osin irtaimen omaisuuden ulosmittaamista koskevia säännöksiä.

Ulosottomies voi kuitenkin, jos hukkaamisvaara todennäköisesti on vähäinen tai olosuhteet muutoin antavat aiheen taikka hakija siihen suostuu, antaa hakijan vastapuolelle sellaisen kiellon omaisuuden hukkaamisesta kuin 8 §:n 1 momentissa on säädetty.

3 §

Kiinteän omaisuuden takavarikko pannaan täytäntöön noudattaen soveltuvin osin kiinteistön ulosmittaamista koskevia säännöksiä.

Sen jälkeen, kun kiinteä omaisuus on takavarikoitu, omaisuuteen ei saa antaa kiinnitystä, ellei sellaisen vakuuden vaatimus perustu sitä ennen tehtyyn hakemukseen tai maksamattoman kauppahinnan oikeutta koskeviin säännöksiin taikka aikaisempaan nautinta- tai muuhun oikeuteen taikka tuomioistuimen määräykseen. Takavarikon aikana tehty kiinteistön luovutus tai kiinnitetyn velkakirjan pantiksi luovutus taikka kiinnitys, joka on annettu vastoin tätä momenttia, on tehoton, jollei 8 §:n 4 momentista muuta johdu.

4 §

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun väliaikaisen turvaamistoimipäätöksen saa panna täytäntöön ennalta ilmoittamatta silloinkin, kun ilmoitus tämän lain 3 luvun 26 §:n mukaan olisi tarpeen.

5 §

Omaisuuksia, jota ei saa ulosmitata, ei myöskään saa panna saamisen turvaamiseksi takavarikkoon. Muualla laissa on lisäksi säännöksiä omaisuudesta, jota ei saa panna takavarikkoon.

Kun rahaa on pantu takavarikkoon, ulosottomies voi hakijan tai vastapuolen pyynnöstä

tallettaa sen rahalaitokseen niin kuin 6 luvun 19 §:ssä on säädetty.

6 §

Jos saamisesta on pantu takavarikkoon pilaantuvaa, arvossaan nopeasti alentuvaa tai korkeita hoitokustannuksia aiheuttavaa omaisuutta, noudatetaan 3 luvun 7 §:n säännöstä sellaisen omaisuuden myymisestä.

8 §

Antaessaan hakijan vastapuolelle 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun kiellon ulosottomiehen on laadittava luettelo kiellon alaiseksi pantavasta omaisuudesta sekä kiellettävä vastapuolta tätä omaisuutta kätkemästä, hävittämästä, luovuttamasta tai menettelemästä muulla tavalla, joka vaarantaa hakijan oikeuden.

Jos vastapuoli piileksii tai on lähtenyt maasta eikä ulosottomies tapaa asiamiestä, jolla on oikeus hänen puolestaan vastaanottaa kiellon tiedoksianto, vastapuolen asuntoon, liikkeeseen tai jollekin hänen kotiväkeensä kuuluvalla on toimitettava kirjallinen ilmoitus kiellosta sekä siitä, että kielloa koskevat asiakirjat ovat ulosottomiehen luona vastapuolen saatavissa. Sen lisäksi ilmoitus on hakijan toimesta julkaistava virallisessa lehdessä sekä lähetettävä postitse asianomaiselle, jos hänen osoitteensa on tunnettu. Vastapuolen katsotaan saaneen kiellosta tiedon, kun ilmoitus on julkaistu ja lähetetty niin kuin edellä on säädetty.

Kiellon alainen omaisuus jää sen haltijalle, jonka on hoidettava sitä huolellisesti ja joka saa käyttää sitä tavanomaisella tavalla. Jos kiello on annettu saamisen turvaamiseksi, omaisuus on arvioitava niin kuin ulosmittatun omaisuuden arvioimisesta on säädetty.

Ennen kuin kiinteätä omaisuutta koskeva tässä pykälässä tarkoitettu kiello on 4 luvun 28 §:n nojalla merkitty rekisteriin, se ei ole voimassa henkilöä vastaan, joka vilpittömässä mielessä on saanut omaisuuden omakseen tahi kiinnityksen siihen. Jos tässä pykälässä tarkoitettu kiello kumotaan tai peruutetaan, siitä on ilmoitettava sanotulle rekisteriviranomaiselle.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu omaisuus on sivullisen hallussa, häntä on kiellettävä luovuttamasta sitä pois.

9 §

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdan tai 13 §:n nojalla määrätyn toimitsijan on hoidettava ja säilytettävä huolel-

lisesti hänelle uskottua omaisuutta ja annettava tehtävänsä päätyttyä tili ulosottomiehelle.

Ulosottomiehen on annettava 1 momentissa tarkoitettulle toimitsijalle virka-apua.

10 §

Turvaamistoimen hakija on ulosottomiehen kehotuksesta velvollinen maksamaan toimitsijalle tai ulosottomiehelle vaaditun suuruisen ennakon turvaamistoimen täytäntöönpanosta aiheutuvien kulujen korvaamisesta.

11 §

Hakijan on annettava ulosottomiehelle kahden viikon kuluessa oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 6 §:ssä tarkoitetun vireillepanomääräajan päättymisestä selvitys pääasian käsiteltäväksi saattamisesta uhalla, että turvaamistoimen täytäntöönpano voidaan peruuttaa siten kuin 13 §:n 2 momentissa säädetään.

11 a §

Jos on todennäköistä, että oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1, 2 tai 3 §:ssä tarkoitettu oikeuden vaarantuminen on käsillä, ulosottomies voi myöntää sanotussa luvussa tarkoitettua turvaamistoimen siinä tapauksessa, että hakijalla on tämän lain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu täytäntöönpanoperuste, mutta hänen täytäntöönpanohakemukseensa ei voida heti suostua.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu turvaamistoimi on voimassa enintään kuusi kuukautta turvaamistoimen myöntämisestä. Ulosottomies voi erillisestä hakemuksesta pidentää turvaamistoimen voimassaoloaikaa, jos siihen on erityinen syy.

12 §

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettua turvaamistoimipäätöstä ei saa panna

täytäntöön ja jo tapahtunut täytäntöönpano on peruutettava, jos vastapuoli on asettanut ulosottomiehelle pantin tai takauksen.

Pantaessa täytäntöön oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 2 tai 3 §:ssä tarkoitettua turvaamistoimipäätöstä ulosottomies saa hyväksyä vastapuolen tarjoaman vakuuden vain, jos hakija on sen hyväksynyt tai jos se asianmukaisella ja riittävällä tavalla vastaa hakijan oikeussuojan tarvetta.

13 §

Ulosottomiehen on peruutettava turvaamistoimen toimeenpano, jos sen hakija pyytää peruuttamista taikka jos velallinen esittää hakijan kirjallisen ilmoituksen tai muun selvän ja luotettavan selvityksen siitä, että kysymyksessä oleva saaminen on maksettu.

Ulosottomiehen on vastapuolen vaatimuksesta peruutettava turvaamistoimen täytäntöönpano myös, jollei hakija osoita, että kanne on pantu vireille oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 6 §:ssä säädettyssä määräajassa, taikka kun näytetään, että turvaamistoimi on muusta sanotussa 6 §:ssä mainitusta syystä peräytynyt tai että kanne on hylätty, taikka jos 11 a §:n 2 momentissa säädetty määräaika on kulunut umpeen.

16 §

Turvaamistoimipäätöstä ei saa panna täytäntöön, ellei hakija aseta ulosottomiehelle panttia tai takausta vahingosta, mikä sellaisesta toimenpiteestä voi syntyä vastapuolelle. Mahdollisuudesta vapautua vakuuden asettamisesta on säädetty oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 7 §:ssä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

3.

Laki**verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta 18 päivänä toukokuuta 1973 annetun lain (395/73) 1 §:n 1 momentti sekä 2 ja 6 § seuraavasti:

1 §

Veron, julkisen maksun ja muun sellaisen julkisoikeudellisen tai siihen rinnastettavan rahasaamisen, joka saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä, perimisen turvaamiseksi voidaan myöntää takavarikko siten kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa säädetään.

— — — — —

2 §

Takavarikko saadaan myöntää aikaisintaan kuusi kuukautta ennen saamisen tai sen osan todennäköisen kanto- tai maksuajan päättymistä, ja se on voimassa, kunnes saaminen on maksettu tai saamisen perimiseksi on laillisessa järjestyksessä toimitettu ulosmittaus, enintään

kuitenkin yhden vuoden 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun takavarikon myöntämisestä. Yleinen tuomioistuin voi erityisistä syistä pidentää takavarikon voimassaoloaikaa enintään kuukaudella.

6 §

Tämän lain mukaisesta takavarikosta on, mikäli tässä laissa ei ole toisin säädetty, soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa on säädetty takavarikosta päättämistä ja ulosottolain 7 luvussa takavarikon täytäntöönpanosta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Tarja Halonen*

